

T.C.

KUZEY ANADOLU KALKINMA AJANSI

ELDİVAN İLÇE ANALİZİ

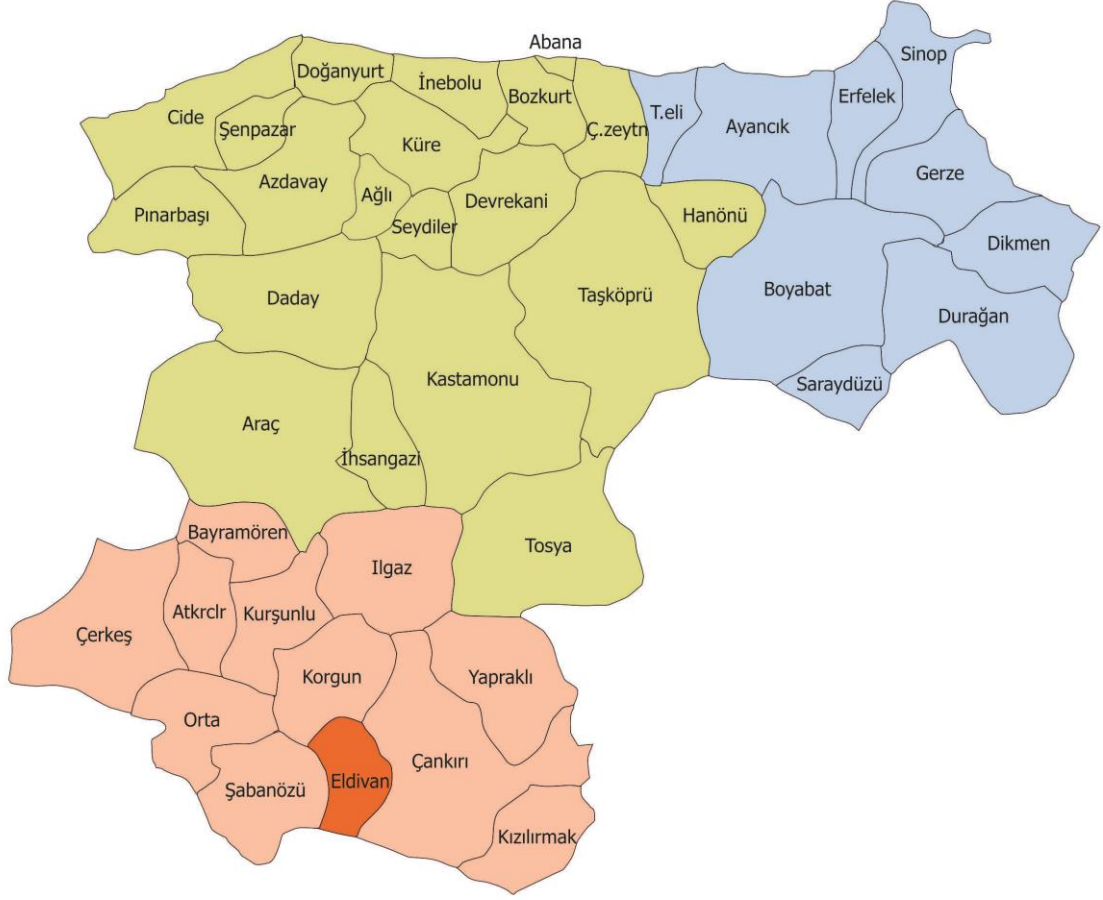
HAZIRLAYAN

AHMET GAZİ ZEYREK

Planlama, Programlama ve Stratejik Araştırmalar Birimi Uzmanı

Temmuz, 2013

İlçenin ve Bölgenin Konumu

Yönetici Özeti

2014 – 2023 Bölge Planına altlık teşkil edecek olan ilçe analizleri Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı Planlama, Programlama ve Stratejik Araştırmalar Birimi tarafından 2012 yılında hazırlanmıştır. Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı'nın sorumluluk alanına giren TR82 Düzey 2 Bölgesi; Kastamonu, Çankırı ve Sinop illerinden müteşekkil olup, illerde sırasıyla (merkez ilçeler dâhil) 20, 12 ve 9 ilçe olmak üzere toplam 41 ilçe bulunmaktadır. Her bir ilçenin sosyal, ekonomik, kültürel ve mekânsal olarak incelendiği ilçe analizleri, mikro düzeyli raporlardır. Analizin ilk 5 bölümü ilçedeki mevcut durumu yansıtmaktadır. Mevcut durum analizinden sonra ilgili ilçede düzenlenen "İlçe Odak Grup Toplantıları"yla, ampirik bulgular ilçenin ileri gelen yöneticileri, iş adamları ve yerel inisiyatifleriyle tartışılarak analizin 6. Bölümünde bulunan ilçe stratejileri oluşturulmuştur.

İlçe analizleri; İl Müdürlükleri, Kaymakamlıklar, Üniversiteler, Ticaret ve Sanayi Odaları, Türkiye İstatistik Kurumu ve Defterdarlıklardan alınan verilerle oluşturulduğundan, ilçeleri tanıtmının yanında yatırımcılar için de aslında birer «Yatırım Ortamı Kılavuzu» olma özelliğini taşımaktadır.

Çankırı'nın güney ilçelerinden birisi olan Eldivan'da tarım ve hayvancılık başlıca geçim kaynaklarıdır. Çankırı il merkezine 18 km uzaklıkta bulunan Eldivan'da toplam 16 köy vardır.

Türkiye nüfusunun neredeyse 2,5 kat arttığı son 50 yılda, toplam nüfusu yarı yarıya azalan ilçenin 2011 itibarıyla toplam nüfusu 5.509'dur ve bu nüfusun %55'i kent nüfusudur. Eski bir yerleşim birimi olan Eldivan'ın günümüzdeki en önemli problemlerinden birisi Bölge dışına göçtür. İlçe meyve ve sebze üretimiyle öne çıkarken özellikle kirazıyla meşhur olmuştur.

Kısaltmalar

AB	: Avrupa Birliği
ADNKS	: Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi
DHMİ	: Devlet Hava Meydanları İşletmesi
DPT	: Devlet Planlama Teşkilatı
DSİ	: Devlet Su İşleri
EİE	: Elektrik İşleri Etüt İdaresi Genel Müdürlüğü, Yeni adı Yenilenebilir Enerji Genel Müdürlüğü
EuroStat	: Avrupa İstatistik Ofisi
İBBS	: İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırması
KGM	: Karayolları Genel Müdürlüğü
KOBİ	: Küçük ve Eldivan Büyüklükteki İşletmeler
KSS	: Küçük Sanayi Sitesi
MTA	: Maden Tetkik Arama
NACE	:Nomenclature générale des Activités économiques dans les Communautés Européennes, Arupa Birliği'nde iktisadi faaliyetlerin istatistiksel olarak sınıflandırılmasını sağlayan bir sistem.
OSB	: Organize Sanayi Bölgesi
RES	: Rüzgâr Enerjisi Santrali
SGK	: Sosyal Güvenlik Kurumu
TCDD	: T.C. Devlet Demiryolları
TSO	: Ticaret ve Sanayi Odası
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu

İçindekiler

Yönetici Özeti	i
Kısaltmalar	ii
İçindekiler	iii
Tablo, Şekil ve Grafikler Listesi	v
1. Giriş	7
1.1. Bölge ve Bölgesel Kalkınma	7
1.2. İstatistikî Bölge Birimleri Sınıflandırması	7
1.3. İlçeye Genel Bakış	8
1.4. İlçenin Coğrafi Yapısı	8
1.5. İlçenin İdari Yapısı	8
2. Sosyo-Kültürel Yapı	9
2.1. Nüfus	9
2.2. Göç	11
2.3. Eğitim	12
2.4. Sağlık	16
2.5. Spor	16
2.6. Toplumsal Cinsiyet ve Kadın	17
2.7. Kültür	17
2.8. Sivil Toplum Kuruluşları	18
2.8.1. Dernekler	18
2.8.2. Vakıflar	19
2.9. İstihdam ve Sosyal Güvenlik	19
2.9.1. İstihdam	19
2.9.2. Sosyal Güvenlik	19
3. Ekonomik Yapı	20
3.1. Tarım ve Hayvancılık	22
3.1.1. Tarımsal Yapı ve Alan	22
3.1.2. Bitkisel Üretim	23
3.1.3. Hayvansal Üretim	26
3.2. Orman ve Ormancılık	32
3.3. Sanayi	32
3.3.1. Organize Sanayi Bölgeleri	32
3.3.2. Küçük Sanayi Siteleri	32
3.3.3. İlçede Öne Çıkan Sektörler	32
3.4. Madencilik	35

3.5. Turizm	36
4. Kentleşme ve Ulaşım.....	37
4.1. Kentleşme.....	37
4.2. İlçede Ulaşım	38
4.2.1. Karayolları ve Demiryolları	40
5. Çevre ve Enerji.....	41
5.1. Yenilenebilir Enerji Potansiyeli	41
6. Sonuç ve Değerlendirme	43
Kaynakça	44

Tablo, Şekil ve Grafikler Listesi

Tablolar

Tablo-1: Bölge Tipleri	7
Tablo-2: Bölgede Yer Alan İlçe, Köy ve Belde Sayısı ile Bölgenin Yüzölçümüne İlişkin Genel Bilgiler, 2011	8
Tablo-3: 1965-2011 Yılları Arası Bölge Nüfusu, 2011	9
Tablo-4: Bölgede Bağımlılık Oranları, 2011	10
Tablo-5: Bölgenin Aldığı ve Verdiği Göç, Net Göç ve Net Göç Hızı, 2011	11
Tablo-6: Üç Büyük Şehirde Çankırlı ve TR82'li Nüfusu Varlığı	11
Tablo-7: Bölgede Üniversitelere Ait Bilgiler, 2012	15
Tablo-8: Bölgede Sağlık Kuruluşları ve Uzman Personel Sayıları, 2011	16
Tablo-9: Spor Tesisi ve Toplam Lisanslı Sporcu Sayıları, 2011	16
Tablo-10: Bölgede Kültürel Göstergeler, 2011	17
Tablo-11: Bölgede Dernek ve Üye Sayıları, 2010	18
Tablo-12: Faaliyet Alanına ve Türüne Göre Dernek Sayıları, 2010	18
Tablo-13: Bölgede Kuruluş Amacına Göre Vakıflar, 2011	19
Tablo-14: Bölgede İşyeri ve İstihdam Verileri, 2012	19
Tablo-15: Bölgede Sosyal Güvenlik İstatistikleri, 2011	19
Tablo-16: Bölgedeki Şirket Türleri, 2012	20
Tablo-17: Bölgedeki Esnaf Faaliyet Alanlarının Dağılımı, 2012	21
Tablo-18: Eldivan'da İşletmelerin Nace Sınıflandırmasına Göre Faaliyet Alanları, 2012	21
Tablo-19: Eldivan, Çankırı ve TR82'de Tarım Alanları, 2010 (Dekar olarak)	22
Tablo-20: Traktör Sayısı ve Traktör Başına Ekilen Tarla Alanı, 2010	22
Tablo-21: Ürün Türlerine Göre Ekilen Tarla Alanı ve Üretim Miktarları, 2010	23
Tablo 22: İlçede Ürün Türlerine Göre Ekilen Alan ve Üretim Miktarları, 2010	24
Tablo-23: İlçelere Göre Seçilmiş Sebze Ürünleri, 2010 (Aksi belirtilmedikçe ton olarak)	24
Tablo-24: İlçelere Göre Seçilmiş Meyve Ürünleri, 2010 (Aksi belirtilmedikçe ton olarak)	25
Tablo-25: Yıllar İtibariyle Büyükbaş Hayvan Varlığı (Aksi belirtilmedikçe sayı olarak)	26
Tablo-26: Yıllar İtibariyle Küçükbaş Hayvan Varlığı (Aksi belirtilmedikçe sayı olarak)	27
Tablo-27: Yıllar İtibariyle Kanatlı Hayvan Varlığı (Aksi belirtilmedikçe sayı olarak)	28
Tablo-28: Yıllar İtibariyle Bölgede Arı Kovanı Sayısı (Aksi belirtilmedikçe sayı olarak)	29
Tablo-29: Büyükbaş ve Küçükbaş Hayvan Et Üretimi (Ton) (Aksi belirtilmedikçe sayı olarak)	29
Tablo-30: Büyükbaş ve Küçükbaş Hayvan Süt Üretimi (Ton) (Aksi belirtilmedikçe sayı olarak)	30
Tablo-31: Yumurta, Bal, Bal Mumu ve Deri Üretimi (Aksi belirtilmedikçe sayı olarak)	31
Tablo-32: Ormandan Elde Edilen Endüstriyel ve Yakacak Odun Miktarları	32
Tablo-33: Eldivan'da İmalat Alanında Faaliyet Gösteren İşletmelerin Dağılımı, 2012	33
Tablo-34: Eldivan'da Sektör Bazında Öne Çıkan Firmalar, 2011	34
Tablo-35: Eldivan'da Meslek Kolları ve İşletme Sayıları, 2011	34
Tablo-36: Çankırı Eldivan ilçede Maden Varlığı, 2011	35
Tablo-37: Çankırı Eldivan ilçede Madencilik ve Taşocakçılığı Alanlarında Faaliyet Gösteren İşletmeler, 2012	35
Tablo-38: Eldivan'da Konaklama Kapasitesi, 2010	37
Tablo-39: Kent ve Kır Nüfus Oranları, 2011	37
Tablo-40: Su İstatistikleri, 2011	37
Tablo-41: Isınma Türleri, 2011	38
Tablo-42: Bölgede Kargo Şirketleri, 2010	38
Tablo-43: İlçeden İl Eldivanine ve Diğer Şehirlere Toplu Taşıma Sefer Sıklığı, 2012	40
Tablo-44: Karayolu, Demiryolu ve Köy Yolu Uzunlukları	40

Tablo-45: Otomobil Trafik Kazası ve Ölü Sayıları, 2011	40
--	----

Şekiller

Şekil-1: Bölgede Turizm Varlığı	36
Şekil-2: TR82 Bölgesinde Ulaşım Ağı ve Nüfusa Göre Yerleşim Kademelenmeleri	39
Şekil-3: Bölgenin Rüzgâr Atlası	41
Şekil-4 - Çankırı Güneş Atlası.....	42

Grafikler

Grafik-1: Bölgede Nüfus Artış Hızının Değişimi	9
Grafik-2: Eldivan'ın Nüfus Piramidi, 2011.....	10
Grafik-3: Okulöncesi Seviyede Öğretmen ve Derslik Başına Öğrenci Sayıları, 2010-2011.....	12
Grafik-4: İlköğretim Seviyesinde Okul, Öğretmen ve Derslik Başına Öğrenci Sayıları, 2010-2011.....	12
Grafik-5: Genel Ortaöğretim Seviyesinde Okul, Öğretmen ve Derslik Başına Öğrenci Sayıları, 2010-2011	13
Grafik-6: Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Seviyesinde Okul, Öğretmen ve Derslik Başına Öğrenci Sayıları, 2010-2011.....	13
Grafik-7: Eğitim durumu 2010-2011 (% Olarak)	14
Grafik-8: Son Beş Yıl İçinde Kapanan, Taşımali Eğitim Yapan Okul Sayıları, Halk Eğitim Merkezi ve Özel Eğitim Kurumları Sayısı(2007 – 2011)	14
Grafik-9: Toplumsal Cinsiyet ve Kadın 15 Yaş Üzeri Eğitim Durumu, 2010	17
Grafik-10: İşletmelerin İlçelere Göre Dağılımı, 2012	20
Grafik-11: Eldivan Güneşleme Süreleri (Saat)	42

1. Giriş

1.1. Bölge ve Bölgesel Kalkınma

Kalkınma çok boyutlu bir kavram olup; iktisadi büyüme, sermaye birikimi, sanayileşme ve yapısal değişmeyi bünyesinde barındırır. Genel olarak kalkınma kavramı gelişmekte olan ülkeler; büyüme kavramı ise gelişmiş ülkeler için kullanılmaktadır. Reel gelir artışı, istihdam artışı ve yaşam kalitesinin iyileştirilmesi kalkınmanın önemli göstergelerindedir. Kalkınmanın nihai amacı, ülkenin refah düzeyini arttırmaktır. Bu amaca ulaşabilmek için mevcut kaynak ve imkânların rasyonel ve etkin bir şekilde kullanılması gerekmektedir.

Türkiye’de kalkınmanın temel aracı ulusal düzeyde tasarlanan ve tavandan tabana doğru şekillenen politikalar olmuştur. Ancak yakın geçmişe kadar yaygın biçimde uygulanan Eldivani kalkınma politikaları farklı bölgelerdeki farklı potansiyelleri harekete geçirmede yetersiz kalmıştır. Küresel ölçekte de gözlenen bu durum, bölgeleri kalkınmanın odağına yerleştirmiştir.

Özellikle 1980’li yıllardan itibaren ekonomik kalkınmada öne çıkmaya başlayan yerel aktörler, kalkınma politikalarının yönünü ve tartışmalarının zeminini ulusal boyuttan yerel boyuta taşımış; bu süreç bölgeler arası işbirliğinin ve rekabetin daha fazla ön plana çıkmasına neden olmuştur. Söz konusu süreç içinde bölgeler ulusal sınırları aşarak işlevsel bütünlükler oluşturmuş; farklı ülkeleri bölgesel politika bağlamında işbirliğine yönlendirmiştir. Bu yüzden bölge tanımı yapmak zorlaşmakta ve yapılan tanımlar birçok kıstasa göre değişmektedir. Örneğin; sosyal bilimlerde bölge; Eldivank özellikler ile tanımlanan ve coğrafi bir alan olarak kullanılan bir kavramdır (Nillson, 2009). Bu tanımlamalar farklı kıstaslara göre dört başlık altında toplanabilir:

Tablo-1: Bölge Tipleri

Kıstaslar	Bölgeleme İlkeleri	Örnekler
Doğa	Ulaşım Olanakları	Adalar, Vadiler
Kültür	Dil, Etnik Yapı, Din, Tarih	Katalonya, İskoçya
İşlev	Akışın Yoğunluğu	Kent-Bölgeler
Yönetim	İdari Sınırlar	İlçeler, İller

* Tablo, bu çalışma için uyarlanmıştır.
Kaynak: Nillson (2009)

Bu kıstaslara göre farklılaşan bölgelerin gelişmişlik düzeyinde de farklılıklar oluşmaktadır. Bölgesel gelişmişlik farklılıklarının giderilmesi ise bölgesel kalkınma kavramını gündeme getirmiştir. Bölgeye içsel olan potansiyellerin harekete geçirilmesi, gelişme stratejisinin bölgesel düzeyde özgün olarak belirlenmesi ve bölgede yaşayanların karar alma süreçlerine etkin olarak katılması bölgesel kalkınma kavramının temel bileşenleri olarak karşımıza çıkmaktadır.

1.2. İstatistikî Bölge Birimleri Sınıflandırması

Avrupa Birliği, yaklaşık 30 yıl önce, bölgesel çözümlerinin yapılabilmesi ve bölgesel düzeyde istatistikî verilerin tutulabilmesi için İstatistikî Bölge Birimleri Sınıflandırması (İBBS) çalışmasını gerçekleştirmiştir (Eurostat, 2007). 1988’den bu yana fiilen kullanılan bu sınıflandırma, Avrupa Birliği (AB) genelinde yaygın olarak kullanılması için 2003 yılında yasal düzenlemeye kavuşmuştur. AB üyesi ülkelerdeki idari sınırların değişmesinin veri toplamayı zorlaştırmasının önüne geçmek için mümkün olduğu kadar bölgesel fonları akılcı ve uyumlu bir şekilde dağıtmak ve bölgelerin eğilimlerini ölçmek için de bu sınıflandırma kullanılmaktadır (Eurostat, 2009).

Türkiye’de ise İBBS çalışması Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı (DPT) koordinasyonunda ve Devlet İstatistik Enstitüsü’nün (DİE, şimdiki adıyla Türkiye İstatistik Kurumu: TÜİK) katkılarıyla 2002 yılında tamamlanmıştır. Buna göre, Türkiye, 12 Düzey 1, 26 Düzey 2 ve her bir ile karşılık gelen 81

Düzyey 3 istatistiki bölge birimine ayrılmıştır. İstatistiki bölge birimleri, sosyoekonomik analizler için kullanılmasının yanı sıra, kalkınma ajanslarının kuruluşuna da temel teşkil etmiştir. Her bir Düzyey 2 Bölgesi'nde bir kalkınma ajansı faaliyet göstermektedir. TR82 Düzyey 2 Bölgesi'ni Kastamonu, Çankırı ve Sinop illeri oluşturmaktadır.

1.3. İlçeye Genel Bakış¹

İlçenin tarihi, M.Ö. 300 ve 400 yılları arasında Makedonya ve Pafloganya'ya daha sonra ise Galatlar ve Romalılar a kadar dayanmaktadır. Malazgirt savaşından sonra 1083 yılında Çankırı'nın fethi ile Dümeli, Tatar, Ayrancı, İmamlar, İbiş ve Kayı boyuna ait Türkler buraya gelerek yerleştiler. Hisarcıkayı, Gölezkayı gibi köy isimleri bugün dahi hayatiyetlerini korumaktadırlar. Selçuklu ve Candaroğulları hakimiyetinde kalan Eldivan, 1383 yılında Yıldırım Bayezid tarafından Osmanlı topraklarına katılmıştır. Eldivan ilçesi ismini kuzeyini Dümelli ovasının ve Yanlar deresinin çevirdiği dağdan almaktadır. Bu dağa halk İldivan dağı demektedir. Bu dağ 1071 den sonra Anadolu ya yayılan Türkler için toplanma yeri olmuş ve adına da Er divanı denilmiş olup, sonraları kelime şekil değiştirerek Eldivan adını almıştır. Eldivan civarında tarihi esere rastlanılmamaktadır. Yalnızca tarihi eser niteliği taşıyan Küçük Hacıbey Camii ve Seydiköy Camii gibi yapıtlara sahiptir. Ayrıca Orta ve Son Tunç Çağını temsil eden Dümeli Höyüğü ve Sarayköy, Hisarcık arsında eski dönemlere ait harabelere rastlanmaktadır. İlçenin ekonomisi genel olarak tarım ve hayvancılığa dayanmaktadır.

1.4. İlçenin Coğrafi Yapısı²

İlçe Çankırı'ya 18 kilometre uzaklıkta olup, il merkezinin güney batısında kurulmuştur. İlçe topraklarının kuzeyinde Korgun, doğusunda Çankırı, güneyinde Ankara ve batısında Şabanözü ilçesi vardır. 346 km karelik bir yüzölçümüne sahiptir. İlçede halkın başlıca geçim kaynakları tarım ve hayvancılıktır. Karasal iklimin egemen olduğu yazları sıcak kışları soğuk ve karlı geçer.

Ciddi anlamda bir ağaçlandırma çalışması yapılmış olan Eldivan, ormanlık alanların yoğun olduğu bir ilçedir. Dağlık alanlar çam ağaçları ve meşe koruklarıyla kaplıdır. Ormanlık alanda yabancı meyve türleri yetişir. İlçe sebze ve meyve yetiştiriciliğinde ön plana çıkmıştır.

1.5. İlçenin İdari Yapısı

Göl hariç yüzölçümü 341 km kare olan Eldivan ilçesi tamamı orman köyü statüsü kazanmış 16 köyden ve 5 mahalleden oluşmaktadır.

Tablo-2: Bölgede Yer Alan İlçe, Köy ve Belde Sayısı ile Bölgenin Yüzölçümüne İlişkin Genel Bilgiler, 2011

	İlçe Sayısı	Köy Sayısı	Belde Sayısı	Yüzölçümü (Göl Hariç-km ²)
Eldivan	-	16	0	341
Çankırı	12	366	19	7.490
TR82	41	1.906	22	26.435
Türkiye	957	34.402	1.977	769.604

Kaynak: TÜİK Bölgesel İstatistikler (Erişim Tarihi: 09.04.2012)

¹ Eldivan Kaymakamlığı Web Sitesi (www.eldivan.gov.tr) Erişim Tarihi 27.12.2012

² Eldivan Kaymakamlığı Web Sitesi (www.eldivan.gov.tr) Erişim Tarihi 27.12.2012

2. Sosyo-Kültürel Yapı

2.1. Nüfus

Eldivan, Çankırı, TR82 Bölgesi ve Türkiye için 1965'ten 2011 yılına kadar toplam nüfustaki değişimler aşağıda gösterilmiştir (Bkz. Tablo-3). Eldivan'da nüfus genel olarak dalgalı bir seyir izlemekle birlikte 1985'e kadar artma eğilimindeyken 1990'dan itibaren azalma eğilimine girmiştir. Bölgede nüfusun azalmasının başlıca etkenleri göç ve düşük doğurganlık düzeyleridir.

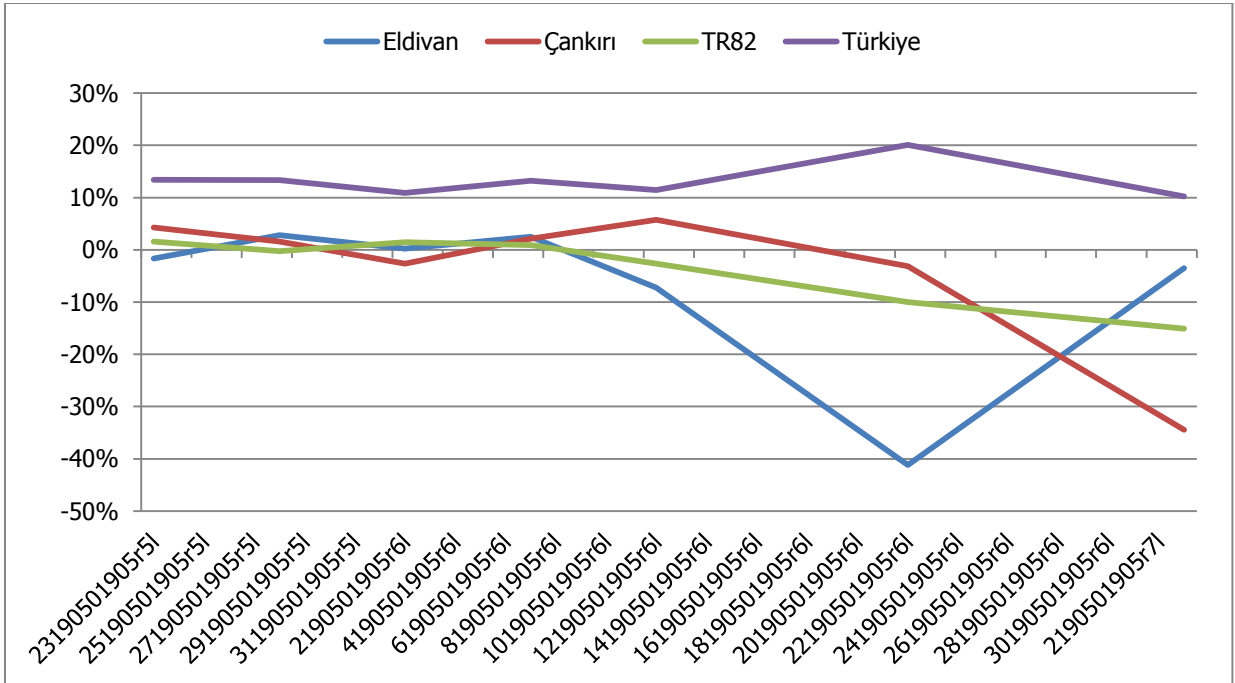
Tablo-3: 1965-2011 Yılları Arası Bölge Nüfusu, 2011

	Eldivan	Çankırı	TR82	Türkiye
1965 Nüfus Sayımı	10.079	250.706	958.413	31.391.421
1970 Nüfus Sayımı	9.910	261.367	973.623	35.605.176
1975 Nüfus Sayımı	10.191	265.468	971.316	40.347.719
1980 Nüfus Sayımı	10.214	258.436	985.624	44.736.957
1985 Nüfus Sayımı	10.467	263.964	994.457	50.664.458
1990 Nüfus Sayımı	9.707	279.129	967.893	56.473.035
2000 Nüfus Sayımı	5.708	270.355	871.405	67.803.927
2011 ADNKS	5.509	177.211	739.997	74.724.269

Kaynak: TÜİK, Genel Nüfus Sayımları ve Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (Erişim Tarihi: 09.04.2012)

Eldivan'ın nüfus trendine bakıldığında, 1980'e kadar nüfusun azalma eğilimine girdiği fakat bu tarihten sonra nispeten artmaya başladığı ve nihayet 1990'dan itibaren yeniden azalma eğilimine girdiği anlaşılmaktadır. Bu durum, Eldivan'ın genel olarak göç verdiğinin göstergesidir. Grafik-1'den de görüldüğü üzere Eldivan'daki nüfus artış hızının değişimi Çankırı ortalamasına yakındır.

Grafik-1: Bölgede Nüfus Artış Hızının Değişimi

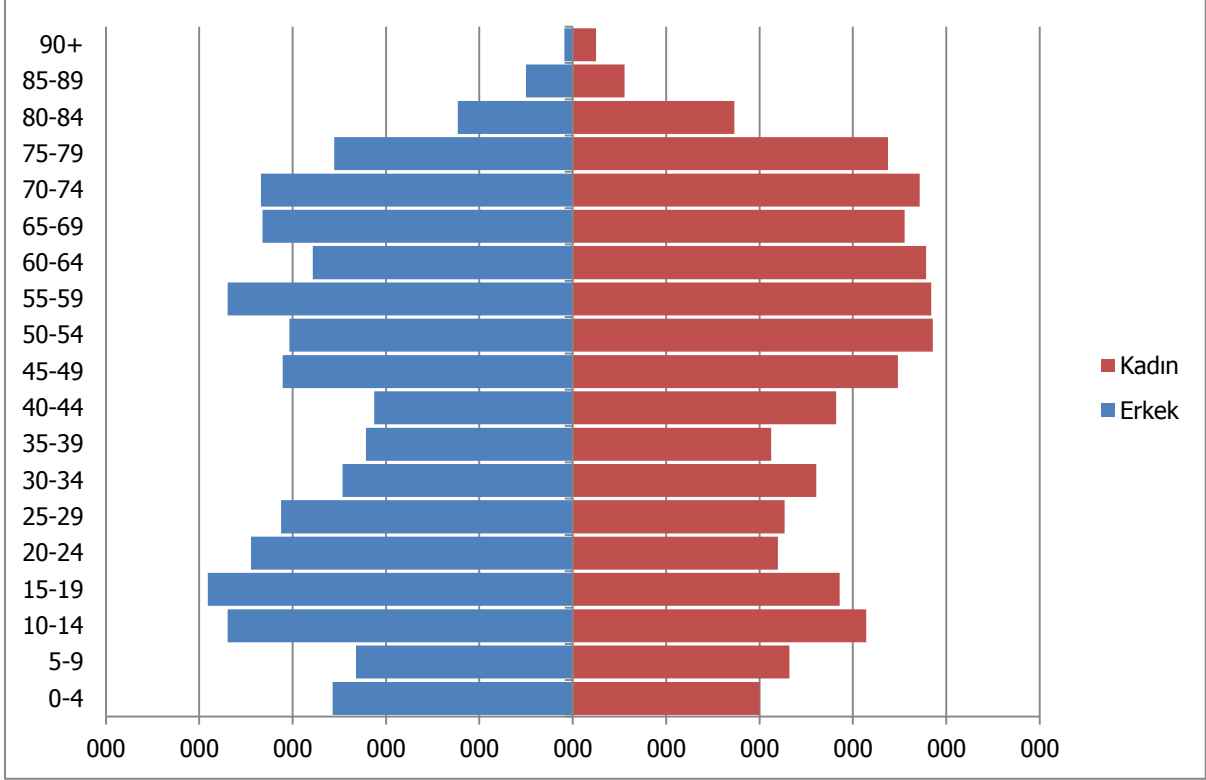

Kaynak: TÜİK, Genel Nüfus Sayımları ve Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (Erişim Tarihi: 09.04.2012)

* TÜİK verileri kullanılarak tarafımızca çizilmiştir.

Eldivan'ın beşerli yaş grubuna göre nüfus piramidi Grafik-2 ile gösterilmiştir. Türkiye ortalamasına yakın bir şekilde, piramidin giderek daralan alt kısmından bölgede doğurganlığın azaldığı anlaşılabilir. Özellikle iş gücü (15 – 64) yaş grubunda görülen çekilmenin sebebi, her iki cinsiyet için de bölge dışına yapılan göç olgusudur.

Grafik-2: Eldivan'ın Nüfus Piramidi, 2011

Kaynak: TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (Erişim Tarihi: 09.04.2012).

* TÜİK verileri kullanılarak tarafımızca çizilmiştir.

Nüfus bağımlılıkları, genç ve yaşlı bağımlılığı olmak üzere ikiye ayrılır. Genç bağımlılığı ve yaşlı bağımlılığı sırasıyla 0-14 yaş aralığındaki nüfusun ve 65 ve üstündeki yaş grubunda bulunan nüfusun, 15-64 yaş aralığındaki çalışma çağındaki nüfusa oranlanmasıyla hesaplanır. Eldivan'daki genç bağımlılık oranının Çankırı ve TR82 bölgesine yakın olması, Eldivan'da yaşayan 0-14 yaş grubunun fazla olduğunu gösterir gibi görünse de aslında işgücü çağındaki nüfusun az olduğunu göstermektedir (Bkz. Tablo-4). Eldivan'daki yaşlı bağımlılığının Çankırı ve TR82 bölge ortalamasından büyük olması da paralel şekilde işgücü çağındaki nüfusun az olduğunu dolayısıyla Eldivan'da yaşayan 65+ yaş nüfusunun oransal olarak daha fazla görüldüğüne işaret etmektedir. Bu durum, köydeki nüfusun çoğunlukla istihdam veya eğitim için kent merkezlerine göç etmesi ve yaşlı nüfusun köylerde kalması ile oluşmaktadır.

Tablo-4: Bölgede Bağımlılık Oranları, 2011

	Genç Bağımlılık Oranı (0-14 Yaş/15-64 Yaş)	Yaşlı Bağımlılık Oranı (65+/15-64 Yaş Yaş)	Toplam Bağımlılık Oranı (0-14 Yaş + 65+ Yaş)
Eldivan	26,9	40,5	67,4
Çankırı	30,9	22,1	53,0
TR82	29,7	23,5	53,2
Türkiye	37,5	10,9	48,4

Kaynak: TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (Erişim Tarihi: 09.04.2012).

2.2. Göç

Göç, insanların belirli bir zaman boyutu içinde belirli bir yerleşim alanından başka bir yerleşim alanına geçişidir (İçduygu ve Ünalın, 1998). Buna göre 2011 yılında TR82 bölgesinde net göç (bölgeye gelenler – bölgeden gidenler) -4.777 kişi olarak gerçekleşirken net göç hızı binde 6 olarak hesaplanmıştır. Çankırı içinse bu değerler sırasıyla, 3.740 kişi ve binde 20,88 olarak hesaplanmıştır (Bkz. Tablo-5).

Tablo-5: Bölgenin Aldığı ve Verdiği Göç, Net Göç ve Net Göç Hızı, 2011

	ADNKS 2011 Nüfusu	Aldığı Göç	Verdiği Göç	Net Göç	Net Göç Hızı
Çankırı	359.759	10.582	14.322	-3.740	-20,88
TR82	739.997	34.323	39.100	-4.777	-6
Türkiye	74.724.269	2.246.828	2.246.828	0	0

Kaynak: TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (Erişim Tarihi: 10.04.2012).

Üç büyük şehirde (İstanbul, Ankara ve İzmir) Çankırlı varlığı şaşırtıcı düzeylere ulaşmaktadır (Bkz. Tablo-6). 2011 yılı itibarıyla Ankara'nın toplam nüfusu 4.890.893'tür. Ankara'nın nüfusunun 235.667'lik kısmı Çankırı, 299.358'lik kısmı ise TR82 doğumlu olan kişilerden oluşmaktadır. Ankara'ya TR82 bölgesinden göç eden kişilerin yaklaşık %78'i Çankırlıdır. 13.483.052 olan İstanbul'un toplam nüfusunun 160.494'lük kısmı Çankırı, 1.063.529'lük kesimi ise TR82 doğumlu olan kişilerden oluşmaktadır. Türkiye'de yoğun iç göçün başlangıç tarihi olan 1950'lerden bu yana İstanbul'a göç eden Kastamonulu, Çankırlı ve Sinoplular bugün İstanbul nüfusunun yaklaşık %8'ini oluşturmaktadır. Eldivan'da göçün genelde Ankara'ya doğru olduğu bilinmektedir.

Tablo-6: Üç Büyük Şehirde Çankırlı ve TR82'li Nüfusu Varlığı

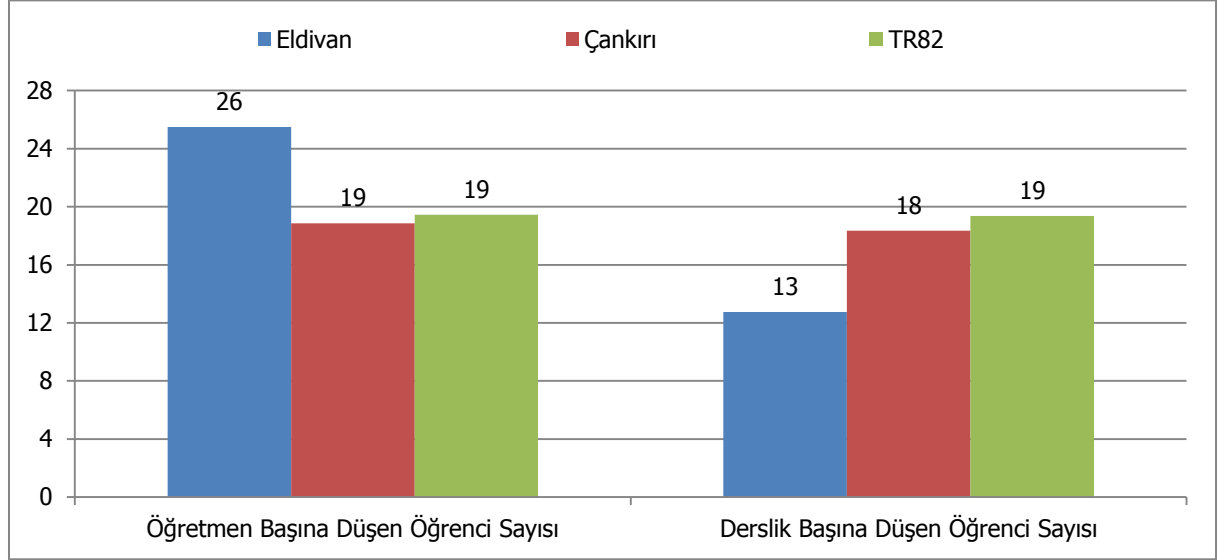
	İstanbul	Ankara	İzmir
Çankırı	160.494	235.667	6.537
TR82	1.063.529	299.358	21.067

Kaynak: TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (Erişim Tarihi: 10.04.2012).

2.3. Eğitim

Eldivan ilçesinde 2010-2011 dönemi için okulöncesi seviyede öğretmen ve derslik başına düşen öğrenci sayıları Grafik-3 ile gösterilmiştir. Grafikten anlaşılacağı üzere, Eldivan'da öğretmen başına düşen okulöncesi öğrenci sayısı Çankırı ve TR82 ortalamasından yüksektir. Derslik başına düşen okulöncesi öğrenci sayısı Eldivan'da, Çankırı ve TR82 ortalamasından düşüktür. Eldivan'daki okulöncesi okullarda bir öğretmen yaklaşık 26 öğrenci ile ilgilenirken, bir derslikte de yine yaklaşık 13 öğrenci eğitim görmektedir. Bu sayılar Çankırı ve TR82 standardına yakındır.

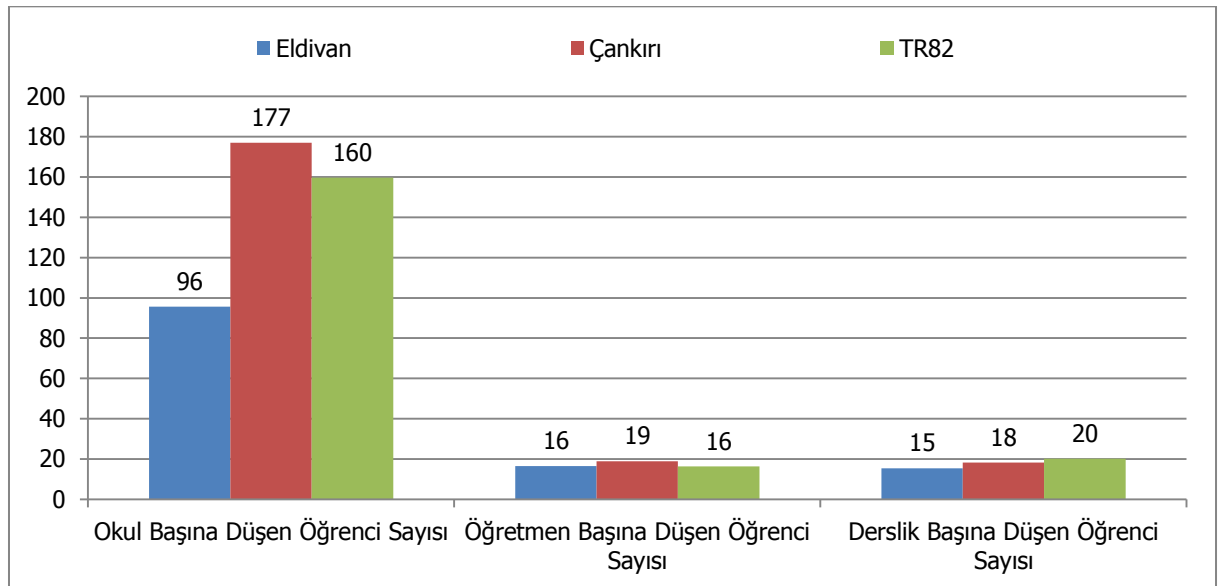
Grafik-3: Okulöncesi Seviyede Öğretmen ve Derslik Başına Öğrenci Sayıları, 2010-2011

Kaynak: TR82 Bölgesi İl Millî Eğitim Müdürlükleri

Eldivan'da 2010-2011 dönemi için İlköğretim seviyesinde okul, öğretmen ve derslik başına düşen öğrenci sayıları Grafik-4 ile gösterilmiştir. Grafiğe göre, Eldivan'da okul başına düşen ilköğretim öğrenci sayısı Çankırı ve TR82 ortalamasından düşüktür. Öğretmen ve derslik başına düşen öğrenci sayıları ise Çankırı ve TR82 ortalamasına yakındır.

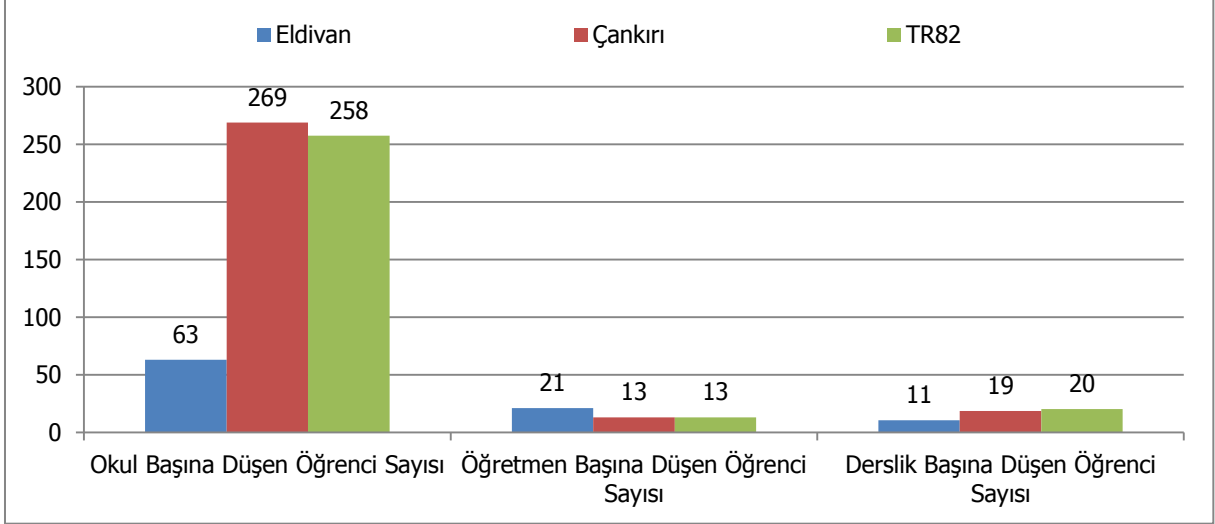
Grafik-4: İlköğretim Seviyesinde Okul, Öğretmen ve Derslik Başına Öğrenci Sayıları, 2010-2011

Kaynak: TR82 Bölgesi İl Millî Eğitim Müdürlükleri

Eldivan'da 2010-2011 dönemi için ortaöğretim seviyesinde okul, öğretmen ve derslik başına düşen öğrenci sayıları Grafik-5 ile gösterilmiştir. Buna göre, Eldivan'da okul başına düşen ortaöğretim öğrenci sayısı Kastamonu ve TR82 ortalamasından çok düşüktür. Eldivan'da öğretmen başına düşen ortaöğretim öğrenci sayısı Kastamonu ve TR82 ortalamasından fazlayken, derslik başına düşen öğrenci sayısı ise Kastamonu ve TR82 ortalamasından düşüktür.

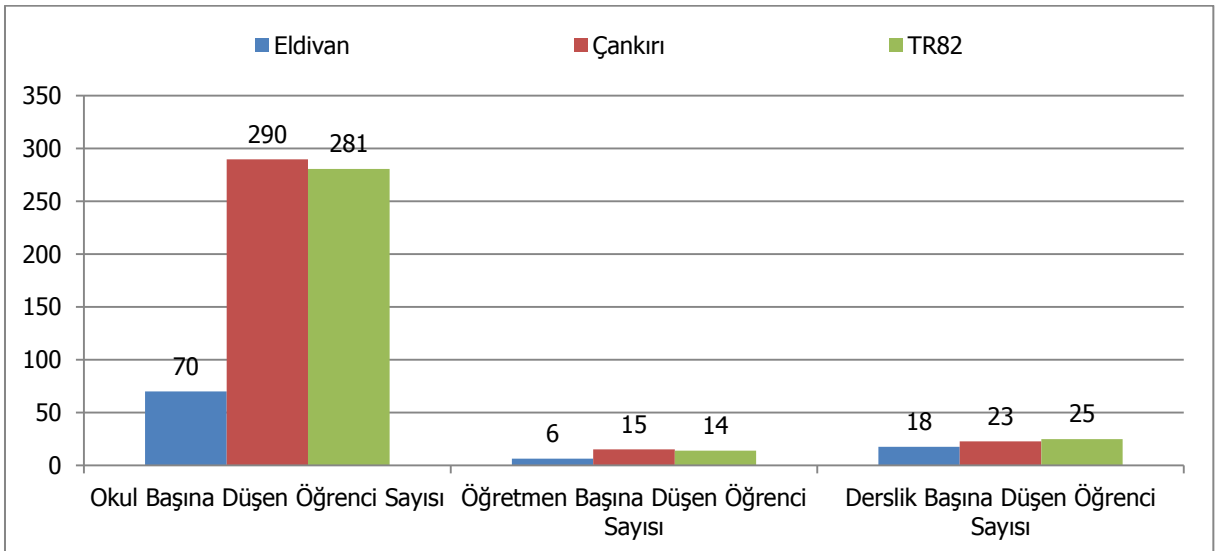
Grafik-5: Genel Ortaöğretim Seviyesinde Okul, Öğretmen ve Derslik Başına Öğrenci Sayıları, 2010-2011

Kaynak: TR82 Kaynak: TR82 Bölgesi İl Millî Eğitim Müdürlükleri

Eldivan'da 2010-2011 dönemi için mesleki ve teknik ortaöğretim seviyesinde okul, öğretmen ve derslik başına düşen öğrenci sayıları Grafik-6 yardımıyla gösterilmiştir. Grafiğe göre, Eldivan'da okul başına düşen mesleki ve teknik ortaöğretim öğrenci sayısı Çankırı ve TR82 ortalamasından ciddi anlamda düşüktür. Bir başka deyişle, Eldivan'da mesleki ve teknik eğitim veren ortaöğretim okuluna giden öğrenci sayısı 70 iken, bu sayı Çankırı ve TR82 bölgesinde sırasıyla 290 ve 281'dir. Eldivan'da öğretmen başına düşen ortalama mesleki ve teknik ortaöğretim öğrenci sayısı 6 iken, derslik başına düşen öğrenci sayısı 18'dir ve bu rakamlar Çankırı ve TR82 ortalamasının altındadır.

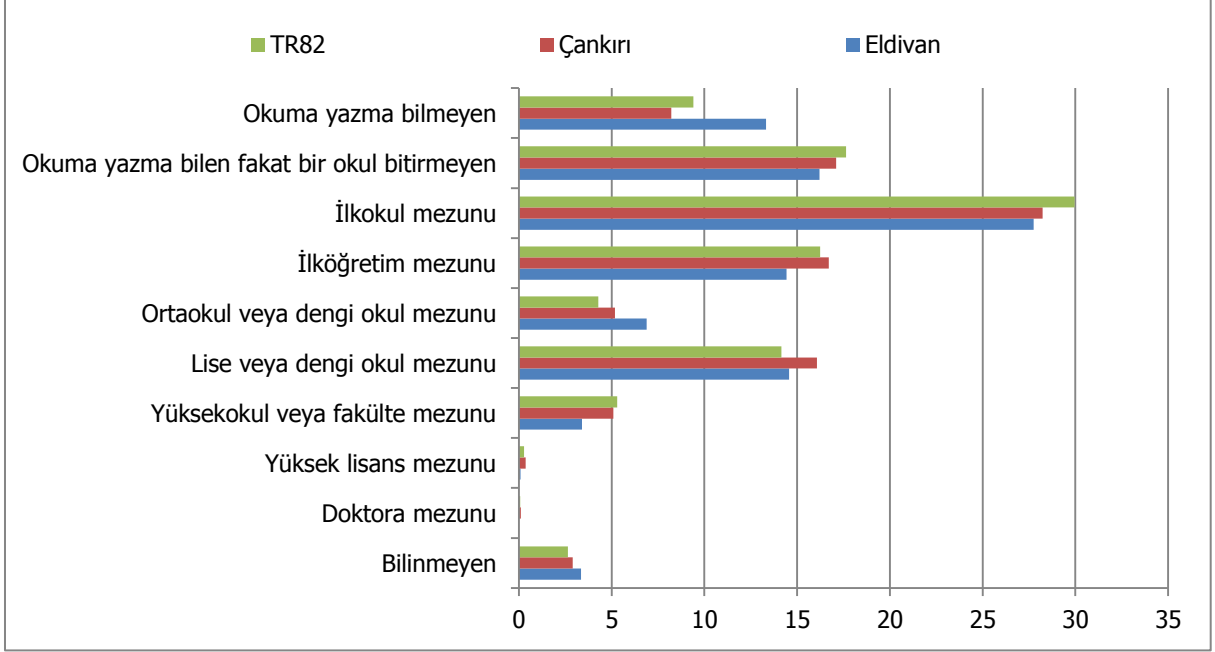
Grafik-6: Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Seviyesinde Okul, Öğretmen ve Derslik Başına Öğrenci Sayıları, 2010-2011

Kaynak: TR82 Kaynak: TR82 Bölgesi İl Millî Eğitim Müdürlükleri

Bölgenin eğitim durumuna bakıldığında Eldivan'ın eğitim yapısının, Çankırı ve TR82'den aşırı derecede farklılaşmadığı görülmektedir. Okuma yazma bilmeyen yüzdesi Çankırı ve TR82 bölgesi yüzdesinden yüksektir. Ortaokul veya dengi okul mezunu ortalaması Çankırı ve TR82 ortalamasından yüksektir. Diğer tüm eğitim düzeyleri için Eldivan ortalaması Çankırı ve TR82 ortalamasından düşüktür. (Bkz. Grafik-7).

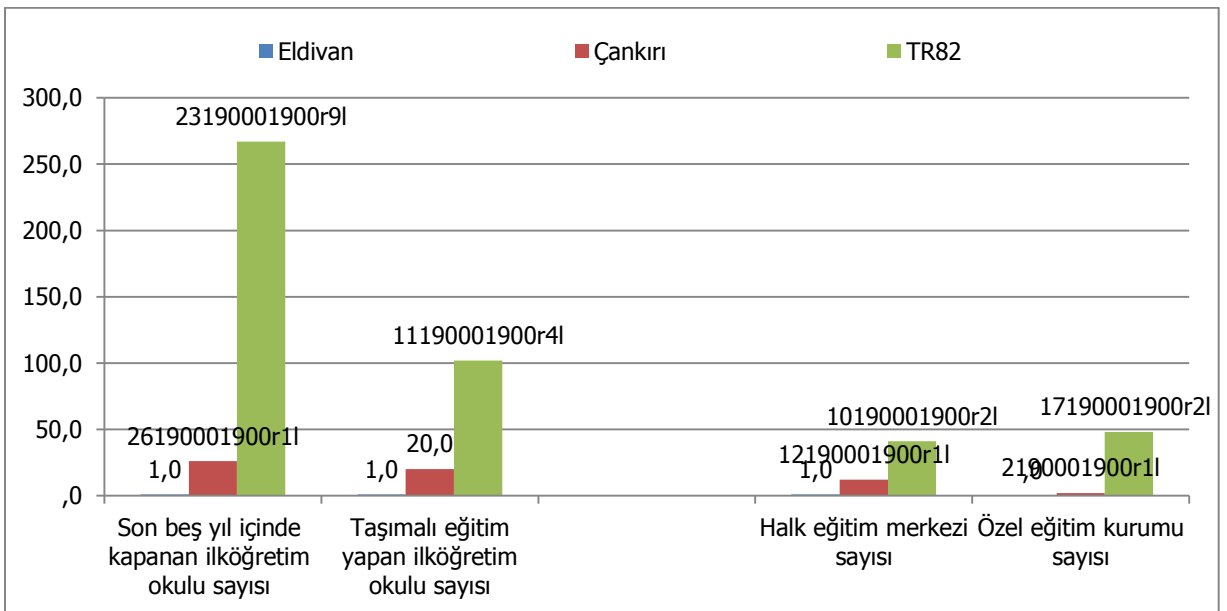
Grafik-7: Eğitim durumu 2010-2011 (% Olarak)

Kaynak: TÜİK Veritabanı (Erişim Tarihi: 10.04.2012).

Son beş yıl içinde kapanan, taşımali eğitim yapan okul sayıları, halk eğitim merkezi ve özel eğitim kurumları sayısı Grafik-8 ile gösterilmiştir. Eldivan'da son beş yıl içinde 1 okul kapanmıştır. Ayrıca bölgede taşımali eğitim yapan ilköğretim okulu da 1 tanedir. İlçede bir adet halk eğitim merkezi varken özel eğitim kurumu bulunmamaktadır.

Grafik-8: Son Beş Yıl İçinde Kapanan, Taşımali Eğitim Yapan Okul Sayıları, Halk Eğitim Merkezi ve Özel Eğitim Kurumları Sayısı(2007 – 2011)

Kaynak: TR82 Bölgesi İl Millî Eğitim Müdürlükleri

Eldivan'da 30 kişi kapasiteli bir çocuk yuvası bulunmaktadır. 6-18 yaş grubundaki öğrencilerden oluşan yuvada 22 çocuk bulunmaktadır. İlçede ayrıca rehabilitasyon merkezi de bulunmaktadır. 70 kişi kapasiteli merkezde Çankırı'nın çeşitli yerlerinden gelen 6-18 yaş grubundan 50 zihinsel özürlü öğrenci vardır.

Bölgede Üniversite varlığına ilişkin veriler Tablo-7 ile özetlenmiştir. Çankırı'da Karatekin Üniversitesi bulunmaktadır ve bu kuruma bağlı; Fen Fakültesi, Edebiyat Fakültesi, Mühendislik Fakültesi, İktisadi ve İdari Birimler Fakültesi, Orman Fakültesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Taşmescit Meslek Yüksekokulu ve Yapraklı Meslek Yüksekokulu bulunmaktadır. Ayrıca Eldivan ilçesinde 2013-2014 eğitim öğretim döneminde ilk öğrencilerini alarak faaliyete geçmesi planlanan Eldivan Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu bulunmaktadır. Yüksekokulun altyapı hazırlık çalışmaları devam etmektedir.

Tablo-7: Bölgede Üniversitelere Ait Bilgiler, 2012

	Fakülte/Meslek Yüksek Okul/Yüksek Okul Sayısı	Akademik Personel Sayısı	Öğrenci Sayısı	Bölüm-Program Sayısı	Öğrenci Alınmayan Bölüm Program Sayısı
Eldivan	1	3	-	8	8
Çankırı	11	345	7.532	57	15
TR82	48	1.113	25.122	301	168

Kaynak: TR82 Bölgesi Üniversiteleri

2.4. Sağlık

Bölgede 2011 yılı itibarıyla hastane, yatak, hekim, hasta, yatak başına hasta, hekim başına hasta, toplum sağlığı merkezi ve eczane sayıları gösterilmiştir (Bkz. Tablo-8). Eldivan'da devlet hastanesi bulunmazken bir adet toplum sağlığı merkezi bulunmaktadır. Bu kurumda toplamda iki pratisyen hekim görev yapmaktadır.

Tablo-8: Bölgede Sağlık Kuruluşları ve Uzman Personel Sayıları, 2011

		Eldivan	Çankırı	TR82
Hastane Sayısı	Kamu	0	8	29
	Özel	0	1	4
	Toplam	0	9	33
Yatak Sayısı	Kamu	-	-	1.439
	Özel	0	78	243
	Toplam	0	439	2.043
Hekim Sayısı	Kamu	Uzman	82	319
		Pratisyen	60	304
		Toplam	142	623
	Özel	Uzman	21	84
		Pratisyen	5	20
		Toplam	26	104
Hasta Sayısı	Kamu	-	765.169	3.911.051
	Özel	-	168.519	557.900
	Toplam	0	933.688	4.468.951
Yatak Başına Hasta Sayısı		0	2.127	2.187
Hekim Başına Hasta Sayısı		0	5.558	6.147
Toplum Sağlığı Merkezi Sayısı		1	12	41
Bebek Ölüm Oranı (‰)		-	9	8,4
Eczane Sayısı		1	53	233

Kaynak: TR82 Bölgesi İl Sağlık Müdürlükleri

2.5. Spor

Eldivan'da 1 adet spor tesisi bulunmaktadır. Toplam 62 lisanslı sporcuya sahip olan Eldivan'da, 36 engelli sporcu bulunmaktadır. Eldivan'da atıcılık ve güreş festivalleri şeklinde organize edilen sportif faaliyetler yapılmaktadır. Ayrıca ilçede inşaatları devam eden bir kapalı spor salonu ve futbol sahası bulunmaktadır.

Tablo-9: Spor Tesisi ve Toplam Lisanslı Sporcuyu Sayıları, 2011

	Spor Tesisi Sayısı	Toplam Lisanslı Sporcuyu Sayısı
Eldivan	1	62
Çankırı	27	8.435
TR82	83	28.669

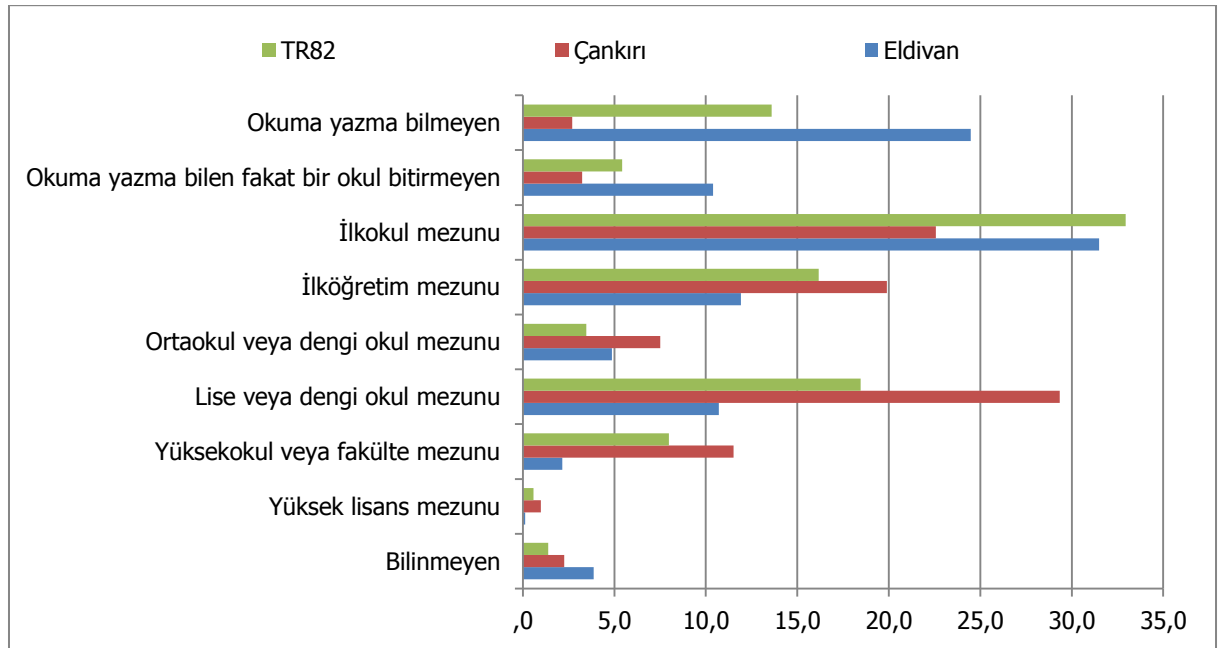
Kaynak: Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlükleri

2.6. Toplumsal Cinsiyet ve Kadın

Cinsiyet oranı, bir toplumdaki toplam erkek sayısının toplam kadın sayısına olan oranıdır. Dünya’da ve Türkiye’de ortalama olarak 100 kadına 105 erkek gelecek şekilde dengelenmektedir. Eldivan’da ise ortalama olarak 100 kadına 100 erkek düşmekte, yani neredeyse kadın erkek sayısı birbirine eşittir.

Biyolojik cinsiyet kavramından ayrılan toplumsal cinsiyet, farklı zamanlarda farklı cinsiyetlere biçilen toplumsal (sosyal ve ekonomik) rollerle ilgilidir. Kadının statüsü, eğitimi, toplumsal hayata katılımı, istihdamı öne çıkan toplumsal cinsiyet göstergeleridir. Eğitim açısından cinsiyet değerlendirildiğinde, bölgede her eğitim düzeyi için kadın ortalaması, erkek ortalamasından daha düşüktür dolayısıyla bölgede kadın eğitim oranının yetersiz olduğu göze çarpmaktadır. Eldivan, Çankırı ve TR82 ortalamasıyla karşılaştırıldığı zaman, kadın eğitiminin okuma yazma, ilköğretim, ortaokul, lise ve yüksekokul veya fakülte mezunu seviyesinde düşük olduğu anlaşılmaktadır.

Grafik-9: Toplumsal Cinsiyet ve Kadın 15 Yaş Üzeri Eğitim Durumu, 2010

Kaynak: TÜİK Veritabanı (Erişim Tarihi: 10.04.2012)

2.7. Kültür

Eldivan’da faaliyet gösteren müze yoktur. İlçedeki kütüphane toplam sahip olduğu toplam 7.476 kitapla, yılda yaklaşık 6.764 kullanıcıya hizmet vermektedir. Eldivan’da her yıl 17 – 18 Haziran’da Hacı Murat’ı Anma ve Kiraz Festivali etkinliği yapılmaktadır. Festival kapsamında yapılan etkinlik ve konserlere çevre ilçelerden de çok sayıda kişi katılmaktadır.

Tablo-10: Bölgede Kültürel Göstergeler, 2011

	Düzenli Yapılan Etkinlik Sayısı	Kütüphane Sayısı	Müze Sayısı	Toplantı Salonu Sayısı	Maksimum Toplantı Salonu Kapasitesi	Toplam Toplantı Salonu Kapasitesi
Eldivan	1	1	0	0	0	0

Kaynak: İlçe Anketleri

2.8. Sivil Toplum Kuruluşları

2.8.1. Dernekler

Bölgede faaliyet gösteren 15 derneğin 1.097 erkek ve 53 kadın üyesi vardır. Kadın üye sayısı, Çankırı ve TR82 ortalamasının çok altındadır. Kadınların derneklere katılımı, Çankırı ve TR82'de olduğu gibi Eldivan'da da çok düşüktür.

Tablo-11: Bölgede Dernek ve Üye Sayıları, 2010

	Dernek Sayısı	Üye Sayısı				
		Toplam	Erkek	Kadın	Erkek (%)	Kadın (%)
Eldivan	15	1.150	1.097	53	95,4	4,6
Çankırı	398	19.775	18.673	1.102	94,4	5,6
TR82	1.229	62.477	55.929	6.548	90	10

Kaynak: T.C. İçişleri Bakanlığı, Dernekler Dairesi Başkanlığı

Bölgede faaliyet alanlarına göre derneklerin oranları gösterilmiştir. (Bkz. Tablo-12). Eldivan'da öne çıkan dernek türleri hayır işleri ve yardımlaşmayla, dini temelli, sporla ve toplumsal hayatla ilgili derneklerdir.

Tablo-12: Faaliyet Alanına ve Türüne Göre Dernek Sayıları, 2010

	Eldivan (%)	Çankırı (%)	TR82 (%)
Dini Temelli Dernekler	26,7	30,9	22,0
Spor	26,7	14,6	19,4
Hayır İşleri ve Yardımlaşma	13,3	31,9	21,2
Toplumsal Hayat	13,3	6,0	9,0
Sağlık	6,7	1,0	1,2
Sosyal	6,7	1,5	2,6
Gençlik	6,7	1,0	1,1
Kalkınma	0,0	4,3	4,5
Mesleki Dayanışma ve Eğitim	0,0	2,0	7,9
Dostluk	0,0	1,8	3,1
Kültür	0,0	1,5	3,4
Çevre	0,0	0,3	1,7
İmar	0,0	1,5	1,5
Sivil Haklar	0,0	1,0	1,0
Diğer	0,0	0,3	0,2
Kadın Dernekleri	0,0	0,0	0,0
Öğrenci	0,0	0,5	0,3
Uluslararası Etkinlikler	0,0	0,0	0,0

Kaynak: T.C. İçişleri Bakanlığı, Dernekler Dairesi Başkanlığı

2.8.2. Vakıflar

Eldivan'da vakıf faaliyetleri Çankırı ve TR82'nin aksine çok fazla gelişmemiştir. İlçede yalnızca sosyal yardım vakfı bulunmaktadır.

Tablo-13: Bölgede Kuruluş Amacına Göre Vakıflar, 2011

Kurum Amacı*	Eldivan	Çankırı	TR82
Sosyal Yardım	1	12	43
Bilim-Teknoloji	0	0	1
Dini-Dini Eğitim	0	1	8
Eğitim	0	1	11
Kültür	0	2	5
Sağlık	0	0	3
Sosyal Hizmet	0	1	3
Sosyo Ve Tarihi Kültürel	0	0	3
Spor	0	1	2
Yöresel Kalkınma	0	1	4
Çevre	0	1	2
Toplam*	1	20	85

*Birden fazla kuruluş amacı olan vakıflar tabloda mükerrer gösterilmiştir.
Kaynak: Vakıflar Genel Müdürlüğü

2.9. İstihdam ve Sosyal Güvenlik

2.9.1. İstihdam

Bölgeye ait işyeri ve istihdam verileri aşağıda gösterilmiştir (Bkz.

Tablo-14). Tabloya göre Eldivan'da 1-9 işçi çalıştıran işyeri sayısı ve istihdam sayısı sırasıyla 6 ve 20'dir. 10 ve üstü işçi çalıştıran işyeri sayısı ve istihdam sayısı yine sırasıyla 1 ve 10'dur. Buradan Eldivan'daki KOBİ varlığının büyüklüğü anlaşılabilir.

Tablo-14: Bölgede İşyeri ve İstihdam Verileri, 2012

		Eldivan	Çankırı	TR82
1-9 İşçi Çalıştıran İşyeri	İşyeri Sayısı	6	315	2.552
	İstihdam	20	1.125	6.106
10 ve Üzeri İşçi Çalıştıran İşyeri	İşyeri Sayısı	1	223	1.156
	İstihdam	10	10.104	41.348
Toplam	İşyeri Sayısı	7	538	3.708
	İstihdam	30	11.229	47.454

Kaynak: Kastamonu, Çankırı, Sinop Çalışma ve İş Kurumu Müdürlükleri

2.9.2. Sosyal Güvenlik

Bölgeye ait sosyal güvenlik istatistikleri aşağıda gösterilmiştir. Sosyal Güvenlik Kurumu'ndan temin edilen veriler Eldivan'ı yansıtamamaktadır. (Bkz. Tablo-15)

Tablo-15: Bölgede Sosyal Güvenlik İstatistikleri, 2011

	SGK Kapsamında Aktif Çalışan Sayısı	Toplam Sosyal Güvenlik Kapsamı (Yeşil Kartlılar Hariç)	2022 Sayılı Kanun Kapsamında Olanlar*	Yeşil Kart Sahipleri	1+ işçi Çalıştıran İşyeri Sayısı
Çankırı	39.702	157.181	4.729	10.725	2.610
TR82	142.428	477.039	29.907	63.051	11.668

*2022 Sayılı, 65 yaşını doldurmuş, muhtaç, güçsüz ve kimsesiz Türk vatandaşlarına aylık bağlanması hakkında kanun.

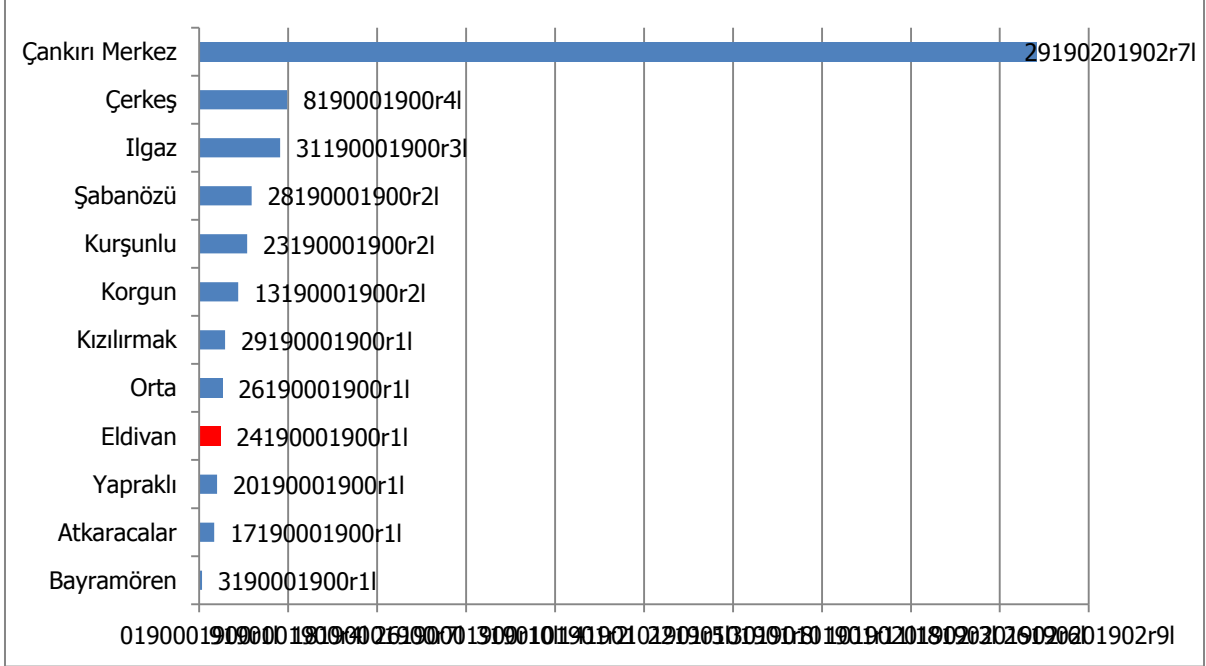
Kaynak: Sosyal Güvenlik Kurumu İl Müdürlükleri, 2012

3. Ekonomik Yapı

Çankırı'da iktisadi işletmelerin ilçelere göre dağılımı 2012 yılı için gösterilmiştir (Bkz.

Grafik-10). İlçelerde faal olan işletme sayılarından yola çıkarak Çankırı'daki bölgelerarası gelişmişlik düzeyleri anlaşılabilir. Çankırı'da bulunan toplam 1.407 işletmeden 24'ü Eldivan'da bulunmaktadır. Çankırı'da en fazla işletme, sırasıyla, Merkez, Çerkeş ve Ilgaz ilçelerinde bulunmaktadır.

Grafik-10: İşletmelerin İlçelere Göre Dağılımı, 2012

Kaynak: Çankırı TSO

Şirket türleri genel olarak; şahıs şirketleri, sermaye şirketleri, kooperatifler ve diğer şirketler şeklinde sınıflandırılabilir. Bölgedeki şirket türleri incelendiğinde, Eldivan'da 7 şahıs, 14 sermaye ve 3 kooperatif şirketinin mevcut olduğu anlaşılmaktadır (Bkz. Tablo-16).

Tablo-16: Bölgedeki Şirket Türleri, 2012

	Şahıs Şirketi	Sermaye Şirketi	Kooperatif	Diğer
Eldivan	7	14	3	0
Çankırı	468	799	132	8
TR82	2.266	3.078	550	17

Kaynak: Çankırı, Kastamonu, İnebolu, Taşköprü, Tosya, Sinop, Boyabat TSO

Bölgede esnaf faaliyet alanlarının dağılımına bakılınca genel olarak hizmetle ilgili meslek kolları öne çıkmaktadır (Bkz. Tablo-17). Hizmetler sektöründe faaliyet gösteren ve TR82 bölgesinde bulunan 18.643 esnafın %0,4'ü yani 78 tanesi Eldivan'dadır. TR82 bölgesinde imalat ve tamirat sektöründe faaliyet gösteren 9.698 esnafın ise %0,2'si yani 23 tanesi Eldivan'da bulunmaktadır.

Tablo-17: Bölgedeki Esnaf Faaliyet Alanlarının Dağılımı, 2012

	Bilinmeyen	Hizmetle İlgili Meslek Kolları	İmalat ve Tamiratla İlgili Meslek Kolları
Eldivan/TR82 (%)	0	0,4	0,2
Çankırı/TR82 (%)	1,9	17,5	16,5
TR82	212	18.643	9.698

Kaynak: Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, Esnaf ve Sanatkârlar Odasına Kayıtlı İşletmeler

2012 yılı için Eldivan'daki işletmelerin NACE sınıflandırmasına göre faaliyet alanları, Tablo-18 ile gösterilmiştir. Tabloya göre Eldivan'da öne çıkan faaliyet alanları spesifik olarak; toptan ticaret (motorlu taşıtlar ve motosikletler hariç), kara taşımacılığı ve boru hattı taşımacılığı ve bitkisel ve hayvansal üretim ile avcılık ve ilgili hizmet faaliyetleridir.

Tablo-18: Eldivan'da İşletmelerin Nace Sınıflandırmasına Göre Faaliyet Alanları, 2012

Nace Faaliyet Adı	Nace Kodu (2'li)	İşletme Sayısı
Toptan ticaret (motorlu taşıtlar ve motosikletler hariç)	46	4
Kara taşımacılığı ve boru hattı taşımacılığı	49	4
Bitkisel ve hayvansal üretim ile avcılık ve ilgili hizmet faaliyetleri	1	3
Ormancılık ve tomrukçuluk	2	2
Diğer madencilik ve taş ocakçılığı	8	2
Gıda ürünlerinin imalatı	10	2
Perakende ticaret (Motorlu taşıtlar ve motosikletler hariç)	47	2
Madenciliği destekleyici hizmet faaliyetleri	9	1
Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı	23	1
Sigorta ve emeklilik fonları hariç finansal hizmet faaliyetleri	64	1
Mimarlık ve mühendislik faaliyetleri; teknik muayene ve analiz	71	1
Eğitim	85	1

Kaynak: Çankırı TSO

3.1. Tarım ve Hayvancılık

3.1.1. Tarımsal Yapı ve Alan

Eldivan, 142.671 dekarlık toplam tarım alanı ile toplam Çankırı tarım alanının %7'sini oluşturmaktadır; ilçeler arasında 5. sırayı almaktadır (Bkz. Tablo-19). Ekilen tarım alanı, nadas alanı, sebze bahçeleri alanı ve meyve alanı toplam tarımsal alan verileri ile paralellik göstermekte ve Çankırı içerisindeki payları sırasıyla %7; %8,5; %3,1 ve %16,9 değerlerindedir.

Tablo-19: Eldivan, Çankırı ve TR82'de Tarım Alanları, 2010 (Dekar olarak)

	Toplam Alan	Ekilen tarla alanı	Nadas alanı	Sebze bahçeleri alanı	Meyve bahçeleri alanı
Eldivan	142.671	85.024	51.982	1.815	3.850
Çankırı	1.903.893	1.209.890	612.891	58.374	22.738
TR82	4.529.330	3.022.209	1.230.123	124.602	152.396
Eldivan/Çankırı*	7,5	7,0	8,5	3,1	16,9
Eldivan/TR82*	3,1	2,8	4,2	1,5	2,5

* Tarımsal alanın yüzdesi olarak.

Kaynak: TÜİK Veritabanı (Erişim Tarihi: 10.04.2012)

Eldivan'da toplam 367 adet traktör ile Çankırı traktör varlığının %4'üne, bölgedeki toplam traktörün %1'ine sahiptir. Çankırı traktör varlığı ise bölgenin %28,19'unu oluşturmaktadır. Traktör başına tarım alanı Eldivan ve Çankırı'da sırasıyla yaklaşık 232 ve 131 dekadır. (Bkz. Tablo-20). Eldivan'da traktör başına düşen tarım alanı Çankırı ve TR82 ortalamasından çok yüksektir.

Tablo-20: Traktör Sayısı ve Traktör Başına Ekilen Tarla Alanı, 2010

	Traktör Sayısı (Adet)	Traktör Başına Tarla Alanı
Eldivan	367	232
Çankırı	9.257	131
TR82	32.836	92

Kaynak: TÜİK Veritabanı (Erişim Tarihi: 10.04.2012)

3.1.2. Bitkisel Üretim

3.1.2.1. Tarla Ürünleri

Eldivan, tarla bitkileri üretimi bakımından değerlendirildiğinde baklagiller ve yağlı tohumların üretim miktarları bakımından Çankırı'da özel bir yere sahip olduğu görülmektedir. İlçenin bölge içerisindeki durumuna bakıldığında ise yine baklagiller ve yağlı tohumların üretim miktarlarının diğer ürün gruplarına nazaran yüksek olduğu dikkat çekmektedir (Bkz. Tablo-21).

Tablo-21: Ürün Türlerine Göre Ekilen Tarla Alanı ve Üretim Miktarları, 2010

	Eldivan		Çankırı		TR82		Eldivan/Çankırı		Eldivan/TR82*	
	Ekilen Alan (Dekar)	Üretim (Ton)	Ekilen Alan (Dekar)	Üretim (Ton)	Ekilen Alan (Dekar)	Üretim (Ton)	Ekilen Alan (Dekar)	Üretim (Ton)	Ekilen Alan (Dekar)	Üretim (Ton)
Baklagiller	12360	1727	66.420	8.034	105.655	13.121	18,6	21,5	11,7	13,2
Endüstriyel Bitkiler	140	667	6.414	29.662	88.671	365.922	2,2	2,2	0,2	0,2
Tahıllar	65656	16052	1.046.569	297.297	2.335.263	547.797	6,3	5,4	2,8	2,9
Yağlı Tohumlar	3268	464	15.516	2.488	15.516	2.488	21,1	18,6	21,1	18,6
Yem Bitkileri	3400	11370	68.210	125.671	428.467	552.015	5,0	9,0	0,8	2,1
Yumru Bitkiler	200	400	6.761	12.402	48.637	59.134	3,0	3,2	0,4	0,7
Toplam	85.024	30.680	1.209.890	475.554	3.022.209	1.540.477	7,0	6,5	2,8	2,0

* Tarımsal alanın yüzdesi olarak

Kaynak: TÜİK Veritabanı (Erişim Tarihi: 10.04.2012)

Eldivan'da en fazla verim alınan ürün endüstriyel grupta şekerpancarı, yumru bitkilerde patates ve tahıllar grubunda arpadır. Eldivan'da yetişen bir diğer verimli tahıl ise buğdaydır.

Tablo 22: İlçede Ürün Türlerine Göre Ekilen Alan ve Üretim Miktarları, 2010

Grup adı	Ürün adı	Ekilen alan (dekar)	Hasat edilen alan (dekar)	Üretim (ton)	Verim (kg/da)
Tahıllar	Buğday (Durum)	36.305	36.305	8.975	247
	Buğday (Diğer)	15.774	15.774	3.587	227
	Arpa (Diğer)	13.577	13.577	3.490	257
Baklagiller	Nohut	1.800	1.800	252	140
	Fasulye (Kuru)	180	180	25	139
	Mercimek (Yeşil)	200	200	28	140
	Fiğ (Dane)	9.880	9.880	1.383	140
	Mürdümük (Dane)	300	300	39	130
Endüstriyel Bitkiler	Şekerpancarı	140	140	667	4.764
Yağlı Tohumlar	Ayçiçeği (Çerezlik)	3.268	3.268	464	142
Yumru Bitkiler	Patates (Diğer)	200	200	400	2.000
Yem Bitkileri	Yonca (Yeşil Ot)	2.000	2.000	10.000	-
	Korunga (Yeşil Ot)	600	600	570	-
	Fiğ (Yeşil Ot)	800	800	800	-

Kaynak: TÜİK Veritabanı (Erişim Tarihi: 10.04.2012)

3.1.2.2. Sebze Ürünleri

2010 yılı sebze ürünleri üretimi incelendiğinde, Eldivan'da sebze üretiminin çok geniş bir ürün grubuyla devam ettiği görülmektedir. Sofralık domates, beyaz lahana, kavun, taze fasulye ve kırmızı lahananın diğer sebzelere oranla daha çok üretildiği Tablo-23 ile görülmektedir.

Tablo-23: İlçelere Göre Seçilmiş Sebze Ürünleri, 2010 (Aksi belirtilmedikçe ton olarak)

	Eldivan	Çankırı	TR82	Eldivan/Çankırı*	Eldivan/TR82*
Domates (Sofralık)	1.112	13.179	67.038	8,4	1,7
Lahana (Beyaz)	825	1.792	3.753	46,0	22,0
Kavun	782	62.680	65.468	1,2	1,2
Fasulye (Taze)	540	4.823	15.207	11,2	3,6
Lahana (Kırmızı)	495	554	619	89,4	80,0
Karpuz	154	3.860	10.499	4,0	1,5
Hıyar (Sofralık)	137	1.734	28.174	7,9	0,5
Balkabağı	100	1.613	2.690	6,2	3,7
Soğan (Taze)	30	538	2.621	5,6	1,1
Marul (Göbekli)	24	502	1.295	4,8	1,9
Marul (Kıvrıkcık)	24	337	1.258	7,1	1,9
Turp (Bayır)	22	168	261	13,1	8,4
Kabak (Sakız)	15	198	1.479	7,6	1,0
Biber (Sivri)	13	2.531	6.712	0,5	0,2
Ispanak	11	537	3.445	2,0	0,3

* Tarımsal alanın yüzdesi olarak

Kaynak: TÜİK Veritabanı (Erişim Tarihi: 10.04.2012)

3.1.2.3. Meyve Ürünleri

Tıpkı sebze ürünleri gibi meyve çeşitliliği de fazla olan ilçede, üretim değeri bakımından kiraz, Amasya elması ve armut öne çıkmaktadır. Ürünlerden kiraz bölgede meşhur olup, Çankırı ortalamasının tamamına yakını bölge ortalamasının ise yarıya yakını karşılayabilmektedir (Bkz. Tablo-24).

Tablo-24: İlçelere Göre Seçilmiş Meyve Ürünleri, 2010 (Aksi belirtilmedikçe ton olarak)

	Eldivan	Çankırı	TR82	Eldivan/Çankırı*	Eldivan/TR82*
Kiraz	1.845	2.245	4.169	82,2	44,3
Elma (Amasya)	990	5.315	13.696	18,6	7,2
Armut	490	2.607	4.831	18,8	10,1
Ceviz	140	1.443	9.989	9,7	1,4
Üzüm (Sofralık- Çekirdekli)	123	5.313	12.660	2,3	1,0
Vişne	93	1.148	1.346	8,1	6,9
Elma (Grannysmith)	43	293	407	14,7	10,6
Ayva	42	194	298	21,6	14,1
Elma (Golden)	35	1.659	2.511	2,1	1,4
Elma (Starking)	34	1.138	2.141	3,0	1,6
Elma (Diğer)	12	1.242	3.240	1,0	0,4
Çilek	3	13	412	23,1	0,7

* Toplam üretimin yüzdesi olarak

Kaynak: TÜİK Veritabanı (Erişim Tarihi: 10.04.2012)

3.1.3. Hayvansal Üretim

3.1.3.1. Büyükbaş Hayvan Varlığı

Yıllar itibariyle Eldivan'ın sığır varlığı incelendiğinde 2006'dan 2010'a kadar sığır sayılarında dalgalı bir seyir gözlenmektedir. Aynı seyir manda sayısı için de geçerlidir. Eldivan'da manda sayısı 2006 – 2010 döneminde azalarak 0 olmuştur. Eldivan sığır varlığı itibariyle özellikle kültür melezi potansiyeli bakımından Çankırı ve TR82 genelinde önemli bir yere sahiptir (Bkz. Tablo-25).

Tablo-25: Yıllar İtibariyle Büyükbaş Hayvan Varlığı (Aksi belirtilmedikçe sayı olarak)

	Hayvan Adı	2006	2007	2008	2009	2010	
Eldivan	Sığır	Kültür	174	150	93	146	146
		K. Melezi	2.245	1.950	2.329	2.158	1.370
		Yerli	95	69	799	79	784
		Toplam	2.514	2.169	3.221	2.383	2.300
	Manda	5	2	3	0	0	
Çankırı	Sığır	Kültür	6.258	5.448	7.561	10.907	11.910
		K. Melezi	48.721	44.705	45.873	50.698	52.232
		Yerli	35.203	37.756	35.755	25.162	19.269
		Toplam	90.182	87.909	89.189	86.767	83.411
	Manda	1.382	1.423	1.350	1.050	1.108	
TR82	Sığır	Kültür	88.937	92.614	97.133	94.506	99.809
		K. Melezi	211.793	186.102	186.935	180.193	174.555
		Yerli	167.586	169.755	151.931	133.485	132.188
		Toplam	468.316	448.471	435.999	408.184	406.552
	Manda	5.749	5.152	4.087	3.440	20.413	
Eldivan/Çankırı*	Sığır	Kültür	2,8	2,8	1,2	1,3	1,2
		K. Melezi	4,6	4,4	5,1	4,3	2,6
		Yerli	0,3	0,2	2,2	0,3	4,1
		Toplam	2,8	2,5	3,6	2,7	2,8
	Manda	0,4	0,1	0,2	0,0	0,0	
Eldivan/TR82*	Sığır	Kültür	0,2	0,2	0,1	0,2	0,1
		K. Melezi	1,1	1,0	1,2	1,2	0,8
		Yerli	0,1	0,0	0,5	0,1	0,6
		Toplam	0,5	0,5	0,7	0,6	0,6
	Manda	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	

* Toplam hayvan sayısının yüzdesi olarak
Kaynak: TÜİK Veritabanı (Erişim Tarihi: 10.04.2012)

3.1.3.2. Küçükbaş Hayvan Varlığı

Küçükbaş hayvan varlığı bakımından Eldivan gerek Çankırı, gerekse TR82 hayvan varlığında önemli bir yere sahiptir. Eldivan'ın özellikle kıl ve tiftik keçisi varlığı bakımından önemli bir potansiyele sahip olduğu görülmektedir (Bkz. Tablo-26). Yıllar itibariyle Eldivan'da koyun ve keçi sayısında düşüşler görülmektedir.

Tablo-26: Yıllar İtibariyle Küçükbaş Hayvan Varlığı (Aksi belirtilmedikçe sayı olarak)

	Hayvan Adı	2006	2007	2008	2009	2010
Eldivan	Koyun	5.900	6.067	5.976	5.449	2.700
	Keçi (Kıl+Tiftik)	2.880	2.375	2.213	1.977	2.100
Çankırı	Koyun	103.894	95.702	88.050	71.689	65.179
	Keçi (Kıl+Tiftik)	18.872	16.236	16.381	11.646	17.972
TR82	Koyun	288.544	264.641	209.529	182.678	216.532
	Keçi (Kıl+Tiftik)	52.521	45.761	44.765	36.277	41.219
Eldivan/Çankırı*	Koyun	5,7	6,3	6,8	7,6	4,1
	Keçi (Kıl+Tiftik)	15,3	14,6	13,5	17,0	11,7
Eldivan/TR82*	Koyun	2,0	2,3	2,9	3,0	1,2
	Keçi (Kıl+Tiftik)	5,5	5,2	4,9	5,4	5,1

* Toplam hayvan sayısının yüzdesi olarak
Kaynak: TÜİK Veritabanı (Erişim Tarihi: 10.04.2012)

3.1.3.3. Kanatlı Hayvan Varlığı

Eldivan'da kanatlı hayvan varlığı incelendiğinde, ticari olarak üretimin yapılmadığı, kanatlı hayvanların daha çok köylerde üretildiği ve ekonomik olarak çok bir değer taşımadığı görülmektedir (Bkz. Tablo-27).

Tablo-27: Yıllar İtibariyle Kanatlı Hayvan Varlığı (Aksi belirtilmedikçe sayı olarak)

	Hayvan Adı	2006	2007	2008	2009	2010	
Eldivan	Kanatlı	Et Tavuğu	65.000	64.850	63.900	64.900	94.000
		Ymrt. Tavuğu	7.000	6.500	6.430	6.750	50.000
		Hindi	70	65	60	265	230
		Ördek	30	31	27	290	245
		Kaz	110	107	92	315	272
		Toplam	72.210	71.553	70.509	72.520	144.747
Çankırı	Kanatlı	Et Tavuğu	2.362.976	826.151	919.677	901.900	914.000
		Ymrt. Tavuğu	128.458	120.036	113.314	152.863	249.683
		Hindi	6.673	7.357	4.935	3.514	3.373
		Ördek	3.484	4.252	4.192	3.301	2.746
		Kaz	1.276	1.103	1.655	1.366	1.347
		Toplam	2.502.867	958.899	1.043.773	1.062.944	1.171.149
TR82	Kanatlı	Et Tavuğu	2.385.578	856.901	957.195	967.214	984.514
		Ymrt. Tavuğu	625.903	529.170	541.112	563.075	448.124
		Hindi	37.338	27.172	24.955	21.984	14.516
		Ördek	9.755	7.117	7.266	6.694	4.164
		Kaz	7.938	4.800	4.637	4.012	3.080
		Toplam	3.066.512	1.425.160	1.535.165	1.562.979	1.454.398
Eldivan/Çankırı*	Kanatlı	Et Tavuğu	2,8	7,8	6,9	7,2	10,3
		Ymrt. Tavuğu	5,4	5,4	5,7	4,4	20,0
		Hindi	1,0	0,9	1,2	7,5	6,8
		Ördek	0,9	0,7	0,6	8,8	8,9
		Kaz	8,6	9,7	5,6	23,1	20,2
		Toplam	2,9	7,5	6,8	6,8	12,4
Eldivan/TR82*	Kanatlı	Et Tavuğu	2,7	7,6	6,7	6,7	9,5
		Ymrt. Tavuğu	1,1	1,2	1,2	1,2	11,2
		Hindi	0,2	0,2	0,2	1,2	1,6
		Ördek	0,3	0,4	0,4	4,3	5,9
		Kaz	1,4	2,2	2,0	7,9	8,8
		Toplam	2,4	5,0	4,6	4,6	10,0

* Toplam hayvan sayısının yüzdesi olarak

Kaynak: TÜİK Veritabanı (Erişim Tarihi: 10.04.2012)

3.1.3.4. Arıcılık

Eldivan, 2010 verilerine göre 1.763 adet kovanla Çankırı'nın sahip olduğu toplam kovanın %4,6'sına sahiptir. Eldivan, aynı zamanda, bölge arı kovanı sayısının %1,4'üne sahiptir. Eldivan'daki kovan sayısı ve veriler dikkate alındığında bölgede önemli bir yere sahip olduğu değerlendirilebilir (Bkz. Tablo-28). 2006 – 2009 dönemi incelendiğinde Eldivan'ın bu potansiyelinin giderek kaybolduğu anlaşılmaktadır.

Tablo-28: Yıllar İtibariyle Bölgede Arı Kovanı Sayısı (Aksi belirtilmedikçe sayı olarak)

	2006	2007	2008	2009	2010
Eldivan	3.000	2.890	2.480	2.315	1.763
Çankırı	38.247	35.075	36.555	44.683	38.247
TR82	121.675	111.505	113.139	118.565	121.675
Eldivan/Çankırı*	7,8	8,2	6,8	5,2	4,6
Eldivan/TR82*	2,5	2,6	2,2	2,0	1,4

* Toplam kovan sayısının yüzdesi olarak
Kaynak: TÜİK Veritabanı (Erişim Tarihi: 10.04.2012)

3.1.3.5. Hayvansal Üretim Miktarları

Eldivan'da yıllar itibariyle büyükbaş ve küçükbaş hayvanlardan elde edilen et üretimi incelendiğinde üretimde dalgalı bir seyrin olduğu görülmektedir. Eldivan, 2009 yılında 41 ton büyükbaş hayvan et üretimi ile Çankırı büyükbaş et üretiminin %3,1'ini karşılamaktadır. Eldivan'da küçükbaş et üretimi çok sınırlıdır. Bölge genelinde olduğu gibi Eldivan'da da küçükbaş hayvancılık faaliyetleri giderek azalmaktadır (Bkz. Tablo-29).

Tablo-29: Büyükbaş ve Küçükbaş Hayvan Et Üretimi (Ton) (Aksi belirtilmedikçe sayı olarak)

		2007	2008	2009
Eldivan	Büyük Baş Et	46	37	41
	Küçük Baş Et	18	8	7
Çankırı	Büyük Baş Et	3.816	1.322	1.336
	Küçük Baş Et	223	104	63
TR82	Büyük Baş Et	6.556	4.262	4.021
	Küçük Baş Et	736	517	417
Eldivan/Çankırı*	Büyük Baş Et	1,2	2,8	3,1
	Küçük Baş Et	8,2	7,8	10,4
Eldivan/TR82*	Büyük Baş Et	0,7	0,9	1,0
	Küçük Baş Et	2,5	1,6	1,6

* Toplam üretimin yüzdesi olarak
Kaynak: TÜİK Veritabanı (Erişim Tarihi: 10.04.2012)

İlçenin yıllar bazında büyükbaş ve küçükbaş süt üretimi incelendiğinde istikrarsız bir seyir izlediği görülmektedir. 2007 yılından sonra büyükbaş süt üretiminde artma olduğu ancak 2008'den itibaren azalma başlamış ve nihayet 2010 yılında 2.151 ton olarak gerçekleşmiştir. 2010 yılı verilerine göre Eldivan büyükbaş süt üretiminde Çankırı'nın %2,6'sını, küçükbaş süt üretiminin ise %5,6'sını karşılamaktadır (Bkz. Tablo-30).

Tablo-30: Büyükbaş ve Küçükbaş Hayvan Süt Üretimi (Ton) (Aksi belirtilmedikçe sayı olarak)

		2007	2008	2009	2010
Eldivan	Büyük Baş Süt	1.761	3.126	2.339	2.151
	Küçük Baş Süt	225	221	202	162
Çankırı	Büyük Baş Süt	76.069	64.747	78.088	83.434
	Küçük Baş Süt	2.980	2.810	2.618	2.878
TR82	Büyük Baş Süt	433.178	409.751	409.960	429.426
	Küçük Baş Süt	8.545	6.606	6.025	7.777
Eldivan/Çankırı	Büyük Baş Süt	2,3	4,8	3,0	2,6
	Küçük Baş Süt	7,5	7,9	7,7	5,6
Eldivan/TR82*	Büyük Baş Süt	0,4	0,8	0,6	0,5
	Küçük Baş Süt	2,6	3,3	3,4	2,1

* Toplam üretimin yüzdesi olarak

Kaynak: TÜİK Veritabanı (Erişim Tarihi: 10.04.2012)

Eldivan'ın yıllara göre hayvansal ürün üretimleri değerlendirildiğinde yumurta ve bal üretiminde artış olduğu ancak bu artışın il bazında ve bölge düzeyinde önemli düzeyde olmadığı görülmektedir. Büyükbaş ve küçükbaş deri üretiminde ise dalgalı bir seyir olduğu görülmektedir. (Bkz. Tablo-31)

Tablo-31: Yumurta, Bal, Bal Mumu ve Deri Üretimi (Aksi belirtilmedikçe sayı olarak)

		2007	2008	2009
Eldivan	Yumurta (1000 Adet)	1.100	1.088	1.298
	Bal (Ton)	12	33	23
	Bal Mumu (Ton)	1	0	0
	B.Baş Deri (Adet)	239	213	198
	K.Baş Deri (Adet)	926	494	411
Çankırı	Yumurta (1000 Adet)	16.661	21.477	30.351
	Bal (Ton)	165	586	367
	Bal Mumu (Ton)	16	26	16
	B.Baş Deri (Adet)	17.399	5.862	6.170
	K.Baş Deri (Adet)	10.550	5.451	3.323
TR82	Yumurta (1000 Adet)	82.650	94.881	96.384
	Bal (Ton)	806	1.278	1.053
	Bal Mumu (Ton)	48	65	53
	B.Baş Deri (Adet)	32.478	21.847	20.734
	K.Baş Deri (Adet)	43.214	29.486	23.826
Eldivan/Çankırı*	Yumurta	6,6	5,1	4,3
	Bal	7,3	5,7	6,2
	Bal Mumu	6,3	1,2	2,5
	B.Baş Deri	1,4	3,6	3,2
	K.Baş Deri	8,8	9,1	12,4
Eldivan/TR82*	Yumurta	1,3	1,1	1,3
	Bal	1,5	2,6	2,2
	Bal Mumu	2,1	0,5	0,7
	B.Baş Deri	0,7	1,0	1,0
	K.Baş Deri	2,1	1,7	1,7

* Toplam üretimin yüzdesi olarak

Kaynak: TÜİK Veritabanı (Erişim Tarihi: 10.04.2012)

3.2. Orman ve Ormancılık

Sorumluluk alanlarından bir diğeri Eldivan olan Orman İşletme Müdürlüğü verileri incelendiğinde 2008 - 2009 yıllarında hem endüstriyel hem yakacak odun üretimi artarken, 2010 yılında ise düşüş görülmektedir. Ayrıca bölgede yakacak odunun endüstriyel odundan daha önemli olduğu görülmektedir (Bkz. Tablo-32). 2010 verilerine göre Çankırı'da üretilen endüstriyel odunun %9'u, yakacak odunun ise %42'si Eldivan'ın da içinde bulunduğu Orman İşletme Müdürlüğü tarafından sağlanmaktadır.

Tablo-32: Ormandan Elde Edilen Endüstriyel ve Yakacak Odun Miktarları

	2008		2009		2010	
	Endüstriyel Odun	Yakacak Odun	Endüstriyel Odun	Yakacak Odun	Endüstriyel Odun	Yakacak Odun
	m ³	Ster	m ³	Ster	m ³	Ster
Eldivan*	10.548	16.475	16.195	25.560	10.306	20.508
Çankırı	84.885	47.880	113.013	57.981	116.169	48.563
TR82	1.533.285	137.667	1.686.615	134.687	1.856.574	130.525
Eldivan/Çankırı**	12	34	14	44	9	42
Eldivan/TR82**	1	12	1	19	1	16

*Mevcut veri, Çankırı Merkez, Eldivan, Eldivan, Kızılırmak, Korgun, Eldivan, Şabanözü, Yapraklı ilçelerini kapsamaktadır.

** Toplam üretimin yüzdesi olarak

Kaynak: Orman Genel Müdürlüğü, Ankara ve Kastamonu Orman Bölge Müdürlükleri Verileri

3.3. Sanayi

3.3.1. Organize Sanayi Bölgeleri

Eldivan'da Organize Sanayi Bölgesi bulunmamaktadır.

3.3.2. Küçük Sanayi Siteleri

Eldivan'da Küçük Sanayi Bölgesi bulunmamaktadır.

3.3.3. İlçede Öne Çıkan Sektörler

Eldivan'da İmalat Alanında Faaliyet Gösteren İşletmelerin Dağılımı Tablo-33 ile gösterilmiştir. Tabloya göre Eldivan'da gıda ürünlerinin imalatı öne çıkarken herhangi bir kümelenme oluşmamıştır.

Tablo-33: Eldivan'da İmalat Alanında Faaliyet Gösteren İşletmelerin Dağılımı, 2012

Nace Kodu 2'li	Nace Kodu 4'lü	Nace Kodu 6'lı	Nace Faaliyet Adı	İşletme Sayısı
10	1061	106103	Ekmek, kek, bisküvi ya da pankek için hazırlanmış un karışımları ve hazır karıştırılmış unlar ile hamur imalatı	1
10	1061	106101	Öğütülmüş tahıl imalatı	1
23	2361	236101	İnşaatta kullanılmak üzere önceden kalıba dökülmüş beton, çimento ya da suni taş mamullerinin imalatı	1

Kaynak: Çankırı TSO

Sektör bazında esnaf işletmeleri sayısı Tablo-34 ile belirtilmiştir. Buna göre, bölgede en çok gıda maddeleri ile ilgili hizmetler, ulaştırma hizmetleri, gıda maddeleri, ve haberleşme, dinlenme, barınma ve eğlence hizmetleri gelişmiştir.

Tablo-34: Eldivan'da Sektör Bazında Öne Çıkan Firmalar, 2011

Meslek Kolu	İşletme Sayısı
Gıda Maddeleri İle İlgili Hizmetler	29
Ulaştırma Hizmetleri	27
Gıda Maddeleri	13
Haberleşme, Dinlenme, Barınma Ve Eğlence Hizmetleri	12

Kaynak: Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, Esnaf ve Sanatkârlar Odasına Kayıtlı İşletmeler

Tablo-35: Eldivan'da Meslek Kolları ve İşletme Sayıları, 2011

Meslek Kolu	İşletme Sayısı
Gıda Maddeleri İle İlgili Hizmetler	29
Ulaştırma Hizmetleri	27
Gıda Maddeleri	13
Haberleşme, Dinlenme, Barınma Ve Eğlence Hizmetleri	12
Sağlık, Temizlik, Güzellik Ve Bakım Hizmetleri	5
Giyim Ve Kuşamla İlgili Hizmetler	4
Ağaçtan Mamul Eşya	3
Elektrik Ve Elektronik Aletler	2
Camdan Mamul Eşya	1
Deri Ve Deriden Mamul Eşya	1
Kağıt, Kırtasiye Ve Basımla İlgili Hizmetler	1
Madeni Eşya Ve Makina	1
Metalden Başka Maddelerden Mamül Eşya	1
Yapı Sanatları	1

Kaynak: Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, Esnaf ve Sanatkârlar Odasına Kayıtlı İşletmeler

3.4. Madencilik

Eldivan'da öne çıkan maden Çankırı genelindeki 2 milyon civarı görünür rezervle bentonittir (Bkz. Tablo-36).

Tablo-36: Çankırı Eldivan ilçede Maden Varlığı, 2011

Maden	Maden Varlığı
Bentonit	Çankırı il genelinde 2 milyon ton civarında görünür rezerv tespit edilmiştir.

Kaynak: MTA, 2012

Eldivan'da Madencilik ve Taşocakçılığı Alanlarında Faaliyet Gösteren ve kum ocakçılığı yapan 25 firma bulunmaktadır.

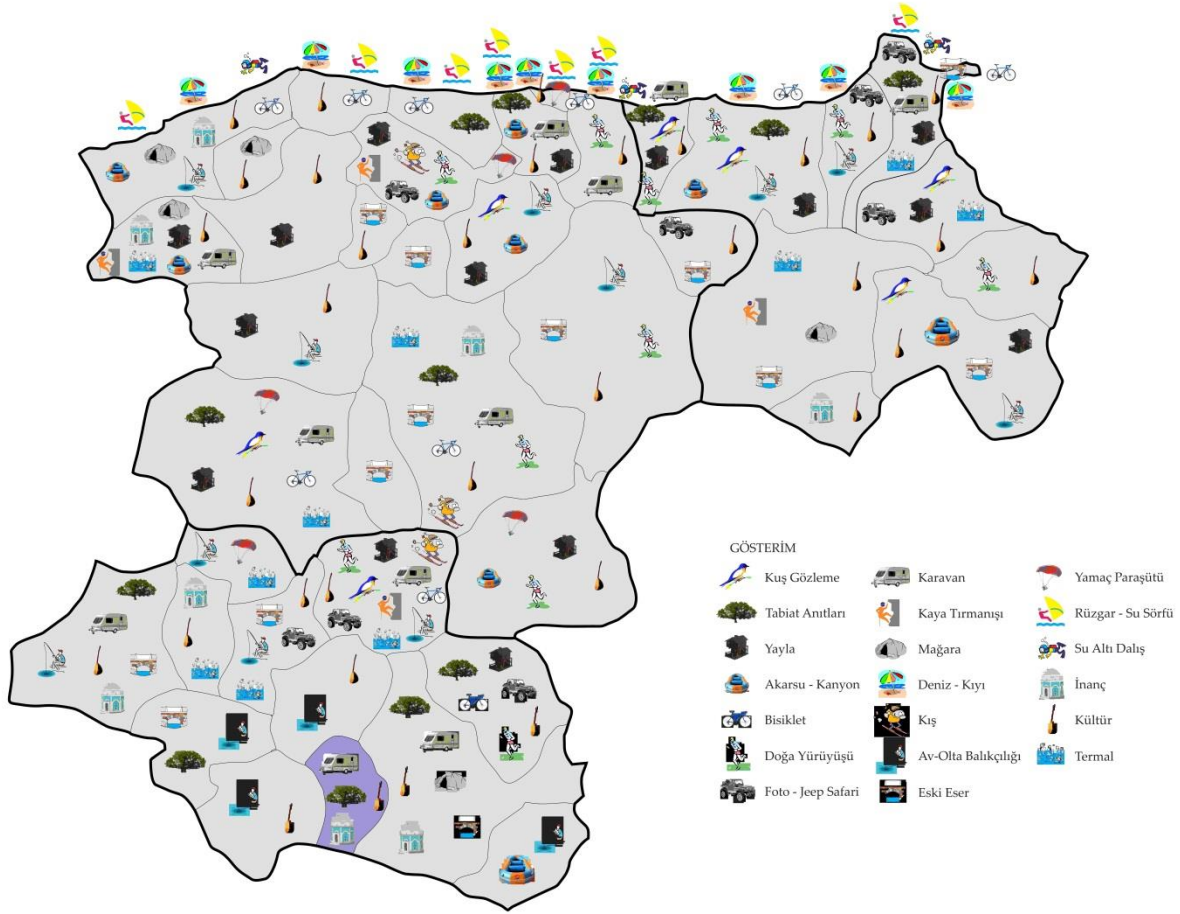
Tablo-37: Çankırı Eldivan ilçede Madencilik ve Taşocakçılığı Alanlarında Faaliyet Gösteren İşletmeler, 2012

Nace Kodu 2'li	Nace Kodu 4'lü	Nace Kodu 6'lı	Nace Faaliyet Adı	Eldivan
8	812	81203	Kum ocakçılığı	8
9	990	99000	Madencilik ve taş ocakçılığını destekleyici diğer faaliyetler	9
8	811	81101	Mermer ocakçılığı (traverten dahil)	8

Kaynak: Çankırı TSO, 2012

3.5. Turizm

Şekil-1: Bölgede Turizm Varlığı

Kaynak: T.C. Kültür ve Turizm İl Müdürlükleri verileri kullanılarak tarafımızca çizilmiştir.

Eldivan'da görmeye değer bir çok doğa harikası turistik yer vardır. Bunların başlıcaları: Bülbül Pınarı, Şahin Tepesi, Karadere Göleti, İldivan Dağı, Karasivri Dağı ve Gölbahçe'dir. Ayrıca ilçe'de inanç turizmi açısından son derece önemli olan Hacı Murad-ı Veli Türbesi ve Camii bulunmaktadır. Cami moloz taştan yapılmış, yalın, ahşap çatılıdır. Cami ve türbe iççice aynı yapı altındadır. İnşa kitabeleri bulunmadığından yapılış tarihleri bilinmemektedir. Hacı Murad-ı Veli'nin ölüm tarihi 1207 olduğuna göre türbe bu tarihten sonra yapılmış, daha sonra cami ilave edilmiş olmalıdır. Çeşitli dönemlerde yapılan bakım ve onarımlarla bugünkü şeklini almıştır. Cami, boyuna dikdörtgen planlı, düz ahşap tavanlı, türbe kısmının üzerini de kapatacak biçimde alaturka kiremit kaplı çatılıdır. İç duvarlarda yer alan kalem işleri Tosyalı Ali Usta tarafından 1951 yılında yapılmıştır. Güneybatı köşede tuğladan sekiz sıra kirpi saçaklı pah yer alır. Cami doğu duvarına bitişik türbenin kare planlı ve ahşap tavanlı ön mekânında Hacı Murad-ı Veli'nin oğlu ve kızlarının sandukası ile yörede kutsal sayılan iki göktaş bulunur. Hacı Murad-ı Veli'nin kabrinin bulunduğu asıl türbe kare planlı ve tromp geçişli kubbe ile örtülüdür.

Mimari olarak büyük bir özelliği bulunmamakla birlikte Horasan Erenleri'nden olan Hacı Murad-ı Veli'nin türbesi olması sebebiyle önem arz etmekte ve çok sayıda ziyaretçi çekmekte, özellikle yaz aylarında adak kurbanı kesmek isteyen vatandaşlarca tercih edilmektedir.³

Tablo-38: Eldivan'da Konaklama Kapasitesi, 2010

	Eldivan	Çankırı	TR82	Eldivan/Çankırı*	Eldivan/TR82*
Toplam Konaklama Kapasitesi(Otel, Pansiyon, Tatil Köyü, Kamping vb.)	12	1.267	7.817	0,9	0,15

*Toplam konaklama kapasitesinin yüzdesi olarak

Kaynak: Kastamonu, Çankırı, Sinop İl Turizm Müdürlükleri ve Merkez İlçe Belediyeleri, 2012

4. Kentleşme ve Ulaşım

4.1. Kentleşme

Eldivan'da kent nüfusu, toplam nüfusunun %55,64'ü kadardır. Kent nüfusu aynı zamanda bir bölgedeki kentleşmenin de göstergesidir. Buna göre Eldivan'daki kentleşme, Çankırı ortalamasının altındayken TR82 ortalamasına çok yakındır.

Tablo-39: Kent ve Kır Nüfus Oranları, 2011

	Kent Nüfusu*	Kır Nüfusu*
Eldivan	55,64	44,36
Çankırı	63,87	36,13
TR82	55,52	44,48

*Toplam nüfusun yüzdesi olarak,

Kaynak: TÜİK, Genel Nüfus Sayımları ve Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (Erişim Tarihi: 09.04.2012)

Eldivan'da yapımı tamamlanmış ve toplam sulama alanı 506 ha olan toplam dört gölet bulunmaktadır.

Tablo-40: Su İstatistikleri, 2011

	Yapımı Tamamlanmış Baraj Sayısı (Sulama)	Baraj Depolama Hacmi (hm ³)	Baraj Sulama Alanı (ha)	Yapımı Tamamlanmış Gölet Sayısı	Gölet Sulama Alanı (ha)	Toplam Sulama Alanı (ha)
Eldivan	0	0	0	4	506	506
Çankırı	2	53	6.200	13	1.216	7.416
TR82	10	197	29.406	30	6.078	35.484

Kaynak: DSİ, 2011

Eldivan'da ısınma, Çankırı ve TR82 bölgeleriyle aynı şekilde, ağırlıklı olarak soba ve kalorifer ile sağlanmaktadır. Ayrıca TR82 Bölgesinde doğalgaz kullanımı hızla yaygınlaşmaktadır.

³ Eldivan Kaymakamlığı Web Sitesi (www.eldivan.gov.tr) Erişim Tarihi 27.12.2012

Tablo-41: Isınma Türleri, 2011

	Ağırlıklı Isınma Türü*
Eldivan	Soba - Kalorifer
Çankırı	Soba - Kalorifer
TR82	Soba - Kalorifer

Kaynak: Bölgedeki Kaymakamlıklar, 2012

4.2. İlçede Ulaşım

Eldivan'nın ulaşım bağlantısı genellikle Şabanözü ağıyla sağlanır. İlçenin Ankara bağlantısı da yine Şabanözü üzerinden kurulmaktadır. Eldivan'da Çerkeş, Atkaracalar ve Kurşunlu ulaşım ağı da yoğun kullanılmaktadır. Ayrıca ilçede PTT Kargo ve Ziraat Bankası yer almaktadır.

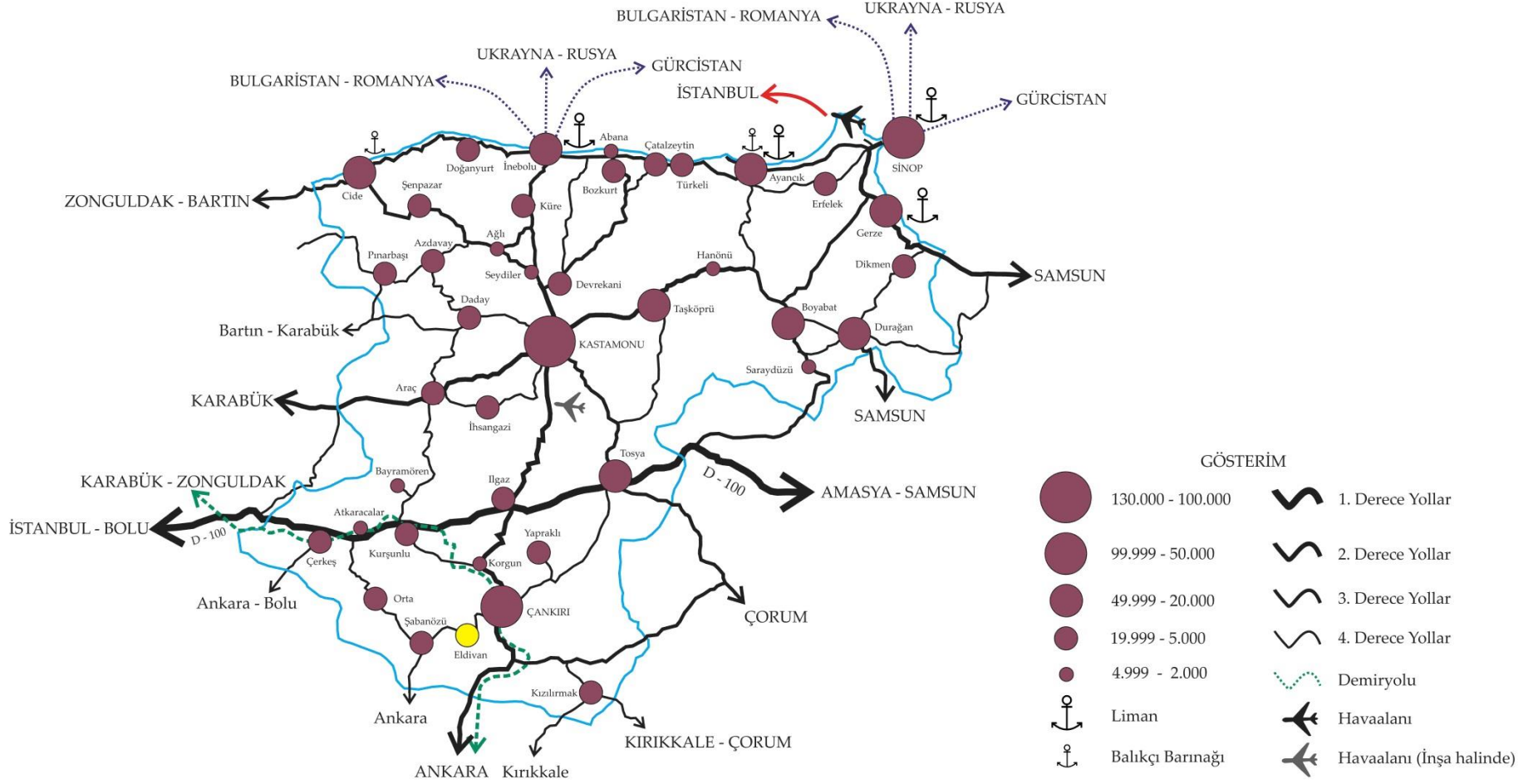
Tablo-42: Bölgede Kargo Şirketleri, 2010

	Kargo Şirketi Sayısı
Eldivan	1
Çankırı	20
TR82	46

Kaynak: Kaymakamlıklar

Şekil-2: TR82 Bölgesinde Ulaşım Ağı ve Nüfusa Göre Yerleşim Kademelenmeleri

* Kaynak: TÜİK, KGM, TCDD ve Denizcilik Müsteşarlığı verileri kullanılarak tarafımızca çizilmiştir.

4.2.1. Karayolları ve Demiryolları

Eldivan'dan Ankara veya İstanbul'a ilçe merkezinden şehirlerarası otobüs olmamakla birlikte her saat başı Çankırı'ya 1 otobüs yolcu taşımaktadır.

Tablo-43: İlçeden İl Merkezine Toplu Taşıma Sefer Sıklığı, 2012

	İlçeden Çankırı'ya Günlük Sefer Sayısı	
	Güzergâh	Sefer Sıklığı
Eldivan	Çankırı	10

Kaynak: İlçe Anketleri, 2012

Eldivan'da toplam 13 km karayolu bulunmaktadır.

Tablo-44: Karayolu, Demiryolu ve Köy Yolu Uzunlukları

	Karayolu (km)	Demir Yolu (km)
Eldivan	13	0
Çankırı	609	172
TR82	2.493	172

Kaynak: KGM, Devlet ve İl Yolları Envanteri, TCDD İstatistikleri, TÜİK, Bölgesel İstatistikler.

Eldivan'da 2011 yılı içinde gerçekleşen 19 trafik kazasında hayatını kaybeden yokken 28 kişi yaralanmıştır.

Tablo-45: Otomobil Trafik Kazası ve Ölü Sayıları⁴, 2011

	Trafik Kaza Sayısı	Kazalarda Ölü Sayısı	Kazalarda Yaralı Sayısı
Eldivan	19	0	29
Çankırı	1.263	68	1.810
TR82	3.085	116	3.800

Kaynak: İl Emniyet Müdürlüğü ve İl Jandarma Komutanlıkları, 2011

⁴ Çankırı ve Sinop il ve ilçeleri için Polis ve Jandarma, Kastamonu ili ve ilçeleri içinse sadece Polis sorumluluk alanında meydana gelen kazalara ilişkin istatistikleri içermektedir.

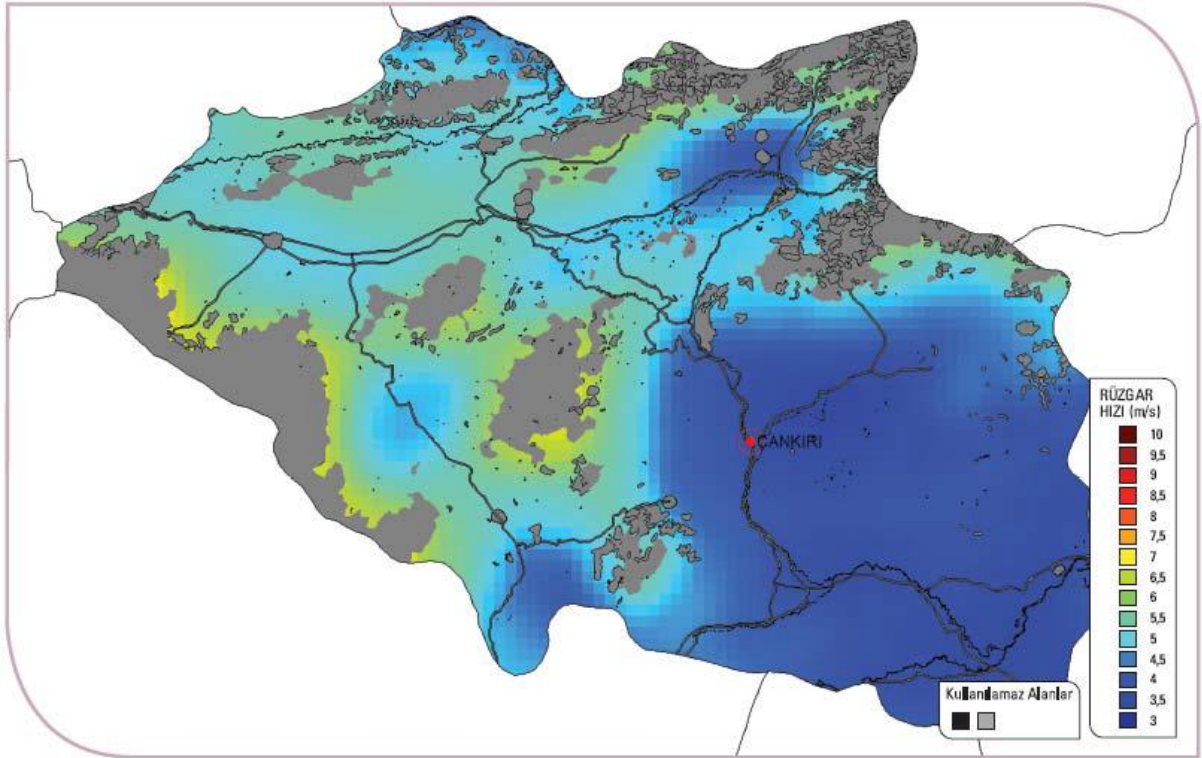
5. Çevre ve Enerji

5.1. Yenilenebilir Enerji Potansiyeli

Güneş, rüzgâr, jeotermal, hidrolik ve biyoenerji gibi yenilenebilir enerji kaynakları, sürdürülebilir kalkınma için büyük önem taşımaktadır. Yenilenebilir enerji kaynakları TR82 Bölgesi için de büyük önem arz etmektedir. TR82 Bölgesi'nde hidrolik enerji en yüksek potansiyeli taşımasına rağmen, diğer yenilenebilir enerji kaynaklarının da potansiyeli bulunmaktadır.

Bölgenin rüzgâr atlası Şekil-3 ile gösterilmiştir. Ekonomik bir rüzgâr enerjisi santrali (RES) yapabilmek için en az 7m/s rüzgar olmalıdır. Eldivan'da 7m/s hızında rüzgara sahip alanlar yoktur ve RES yatırımı için uygun bir yer değildir.

Şekil-3: Bölgenin Rüzgâr Atlası

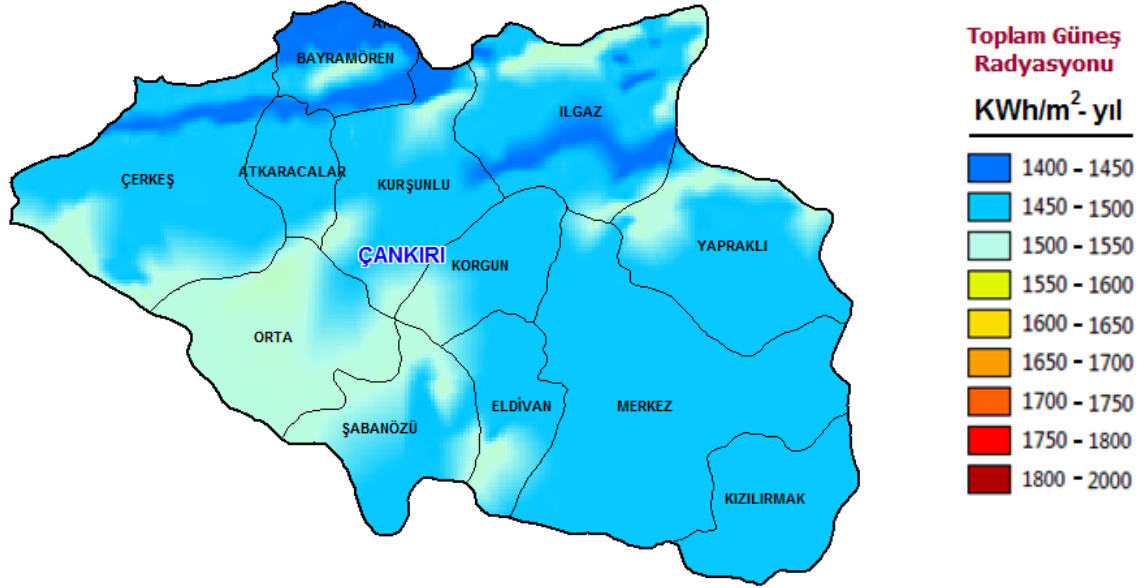

* Ekonomik RES yatırımı için 7 m/s rüzgâr hızı gerekmektedir. Sarı tonları olarak renklendirilmiş alanlar RES için uygun olan alanlardır. Gri renkli alanlar rüzgar santrali kurulamayacağı kabul edilmiş alanları göstermektedir.
Kaynak: Elektrik İşleri Etüt İdaresi Genel Müdürlüğü, 2012

Türkiye'nin özellikle güney ve batı kısımları güneş enerjisi bakımından yüksek potansiyele sahiptir. Bu alana yapılan yatırımlar hem dünyada hem de Türkiye'de gün geçtikçe artmaktadır. Türkiye'deki diğer bölgelerle kıyaslandığında, TR82 Bölgesi'nde güneş enerjisi potansiyeli düşük olmasına rağmen; güneş enerjisinden azami derecede faydalanan Almanya gibi Avrupa ülkeleriyle kıyaslandığında daha büyük bir potansiyele sahiptir. Ancak, Bölge illerinin güneşlenme süreleri Türkiye geneli ile kıyaslandığında belirgin farklar ortaya çıkmamaktadır. Örneğin, EİE verilerine göre Türkiye için en uzun güneşlenme süresi 11,3 saat ile temmuz ayında gerçekleşirken, aynı ayda güneşlenme süreleri Eldivan'da 10,89 saattir.

Şekil-4, Çankırı ili ve ilçeleri için oluşturulmuş bir güneş atlasıdır. Buna göre Çankırı'da genel olarak güneşleme azdır fakat güney batı kesimlerinde güneşleme nispeten daha fazladır. Eldivan ilçesi de bu güney batı kısma yakın bir yerdedir ve güneşleme süresi nispeten yüksektir.

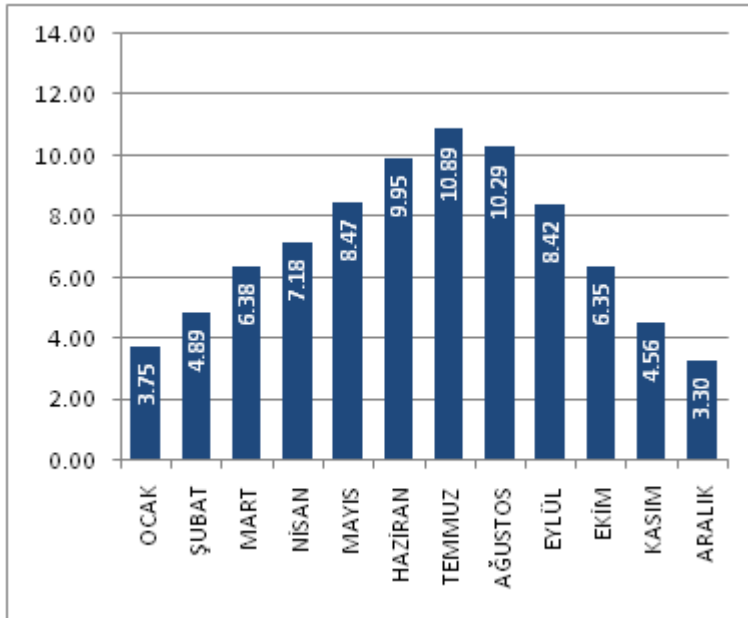
Şekil-4 - Çankırı Güneş Atlası

Kaynak: Elektrik İşleri Etüt İdaresi Genel Müdürlüğü, 2012

Eldivan ilçede güneşlemenin en fazla olduğu aylar Haziran, Temmuz ve Ağustos'tur. (Bkz. Grafik-11)

Grafik-11: Eldivan Güneşleme Süreleri (Saat)

Kaynak: Elektrik İşleri Etüt İdaresi Genel Müdürlüğü, 2012

6. Sonuç ve Değerlendirme

16 köy, 5 mahalleden oluşan ve toplam 5.509 kişilik nüfusuyla Eldivan, Çankırı'nın küçük ve yeşil ilçelerinden biridir. İlçede ağaçlandırma faaliyetleri yapıldığından dolayı ilçede orman varlığı fazladır ve Çankırı'nın diğer ilçelerinden bu açıdan ayrılır. Çankırı il merkezine 20 km mesafede bulunan Eldivan'da ekonomik hayat tarım ve hayvancılığa dayanmaktadır. İlçenin arazi yapısı genellikle dağlık ve ormanlık alanlardan oluşmaktadır. İlçedeki tarımsal ve hayvansal üretim, sırasıyla, daha çok kiraz, elma ve kültür melezi sığır üretimine dayanmaktadır. İlçede imalata dayalı sanayi fazla gelişmemiştir.

Eldivan İlçe Analizi'nin somut çıktıları ışığında, ilçenin ileri gelen kamu, özel ve sivil toplum kuruluşu temsilcileriyle yapılan "Eldivan İlçe Analizi Toplantısı"nda ilçedeki önemli problemler ve çözüm önerileri tartışılmıştır. Buna göre Eldivan'da öne stratejiler, Eldivan İlçe Analizi'nin çıktılarına paralel biçimde şu şekildedir:

- **Tarımsal katma değer artırılması**

Eldivan'da arazi yapısı ekseriyetle dağlık ve ormanlık alanlardan oluştuğundan tarımsal faaliyetler sınırlıdır. Ürün olarak bakıldığı zaman kiraz ve elma öne çıkmaktadır. Eldivan Cevizi üzerine çalışmalar devam etmekte olup bu ürünün Eldivan'da üretimi öngörülmektedir. Eldivan'da kirazın markalaşması yerel düzeyde sınırlı kalmış, bölge dışına fazla yayılamamıştır. Bu ürünün markalaşması ve seri üretiminin yapılması, ilçe ekonomisine önemli katkılar sağlayabilir. Kirazdan birçok türev ürünün (meyve suyu, kurutulmuş meyve vb.) elde edilebildiği günümüzde bu üretim teknolojilerinin Eldivan'da uygulama alanı olup olmadığı araştırılmalıdır. Kirazın katma değerini arttırmak için arazi toplulaştırma ile verim yükseltilebilir ve kurulabilecek soğuk hava depolarıyla da ürün arzı sürdürülebilir düzeyde aylara yayılabilir. Ayrıca kiraz üreticilerinin kooperatifleşmesi ürünün fiyatını istikrarlı bir yapıya kavuşturarak ürünün rekabet gücünü arttıracaktır.

- **Orman ürünlerinin katma değerinin artırılması**

Eldivan, orman varlığı açısından zengin olmakla birlikte bu potansiyelini tam olarak kullanamamaktadır. Orman endüstrisi açısından bakıldığında daha çok hammadde gönderen bir merkez haline gelen Eldivan'da orman varlığının (mobilyacılık, kerestecilik, işlemecilik vb.) imalata dönüşmesi önemli bir potansiyel olarak göze çarpmaktadır.

- **Turizmin geliştirilmesi**

İlçe, turizm potansiyeli açısından da öne çıkmaktadır. Eldivan'da ormanlık alanların ve mesire yerlerinin yanı sıra yaren odaları da bulunmaktadır. İlçede görmeye değer turistik yerlerin başlıcaları: Bülbül Pınarı, Şahin Tepesi, Karadere Göleti, Eldivan Dağı, Karasivri Dağı ve Gölbağçe'dir. Ayrıca ilçede inanç turizmi açısından son derece önemli olan Hacı Murad-ı Veli Türbesi ve Camii bulunmaktadır. Av turizmine de uygun olan Eldivan'da doğru ve yeterli tanıtımla turizm ilçede önemli bir sektör haline gelebilir.

Kaynakça

Eurostat (2009), "Regions of the European Union. A Statistical Portrait"

İçduygu, A., Ünalın, T., (1998), "Türkiye'de İçgöç: Sorunsal Alanları ve Araştırma Yöntemleri", Türkiye'de İçgöç, İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.

İşkur Bölge Müdürlükleri (Kastamonu, Çankırı, Sinop)

KUZKA (2011), "2011 – 2013 TR82 Düzey 2 Bölgesi (Kastamonu, Çankırı, Sinop) Bölge Planı
<URL: <http://www.kuzka.org.tr/download/TR-82-bolge-plani-2.pdf>> [Erişim Tarihi: 11.09.2012].

KUZKA tarafından yapılan İlçe Anketleri

Nilsson, J. E. (2009), "Perspectives on the European Union" dersi, "Regions in Europe" sunumu, Blekinge Institute of Technology, Karlskrona, İsveç.

T.C. Başbakanlık Vakıflar Genel Müdürlüğü

T.C. Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı (2012), 81 İl Durum Raporu
<URL: <http://www.sanayi.gov.tr/> >

T.C. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Elektrik İşleri Etüt İdaresi Genel Müdürlüğü

T.C. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü

T.C. Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, Esnaf ve Sanatkarlar Odası

T.C. İşçileri Bakanlığı Dernekler Dairesi Başkanlığı

T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı Orman Genel Müdürlüğü, Ankara ve Kastamonu Orman Bölge Müdürlükleri

T.C. Eldivan Kaymakamlığı Web Sitesi
<URL: <http://www.eldivan.gov.tr/> >

T.C. Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı Karayolları Genel Müdürlüğü

T.C. Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı, Devlet Demiryolları

TR82 Bölgesi İl Müdürlükleri

TR82 Ticaret ve Sanayi Odaları

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) Bölgesel İstatistikler
<URL: <http://tuikapp.tuik.gov.tr/Bolgesel/anaSayfa.do?dil=tr> >

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) Web Sitesi
<URL: www.tuik.gov.tr >